

ΛΙΓΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Πολλές φορές αναρωτηθήκαμε, για το πόσο θα μπορούσε να θαυματολογηθῆ ἡ πνευματικότητα τῶν σημερινῶν Ἑκδοθρίων. Ἐκὰς τοῦτο, ὅχι γιατί δὲν ἔχει ἀνάδει το ἐπιστημονικὸ δυναμικὸ τῶν συμπατριωτῶν μας, ποὺ πραγματικὰ καὶ ἀξιόλογο καὶ πολυπληθές εἶναι, τόσο στὸν ἐσωτερικὸ ἀλλὰ καὶ στὸν ἐξωτερικὸ χῶρο (ἐκεῖ ἴσως εἶναι περισσότεροί), ἀλλὰ κυρίως, ἐὰν καὶ πόσο τὰ πνευματικὰ θέματα ἀπασχολοῦν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Νησιοῦ μας, αὐτὰ ποὺ κυρίως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνδιαφέρουν τὴν ὁλότητα, καὶ ἰδίως τοὺς «δυναμένους» νὰ πλουτίζουν τὸ Ἑκδοθραϊκὸ λεύκωμα τῆς ἐποχῆς μας.

Βέβαια, ἴσως μᾶς ἀντιγορεύσουν μερικοί, ὅτι τὰ θέματα γιὰ τὸ Νησί μας ἔχουν ἐξαντληθῆ, καὶ ἔχουν ἀναφερθῆ κατὰ κύρον τόσο τὰ ἱστορικὰ ὅσο καὶ τὰ λαογραφικά. "Ὁμως, τὸ πνευματικὸ καὶ γενικώτερα λογοτεχνικὸ δυναμικὸ ἐνὸς τόπου καὶ τῶν ἀνθρώπων του, δὲν προϋποθέτει κατ' ἀνάγκη καὶ τὸν περιορισμὸ του σὲ καλοῦπινα τοπικιστικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀλλὰ ἐκτείνεται πλατύτερα σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς καὶ πολὺ περισσότερο σήμερα, ποὺ οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες ἔχουν τόσο πολὺ ἀπλωθῆ καὶ χρειάζεται νὰ γίνονται κτῆμα ὅλων μας, γιὰ μιὰ καλύτερη εἰκόνα τοῦ σήμερα σὲ σχέσι μὲ τὸ χθές, κι' ἕναν προβληματισμὸ γιὰ τὸ αὔριο.

Στὶς σκέψεις αὐτές, μᾶς ὁδήγησε ἡ τελευταία Γενική Συνέλευσις τῆς Ἑταιρείας Ἑκδοθραϊκῶν Μελετῶν ποὺ ὕστερα ἀπὸ δύο χρόνων ζωῆς, ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη τὸν ἴδιον ἀριθμὸ μελῶν ποὺ εἶχε ὅταν πρωτοξεκίνησε.

Θλιθερῆ διαπίστωση, γιὰ ἕναν ὁλόκληρο κόσμον, ποὺ ἐνῶ διαπρέπει ἐκπροσωπώντας ἐπάξια τὸ Νησί του, ἀρνεῖται ἐπίμονα τὴν πνευματικὴν του προσφορά σὲ κάτι ποὺ εἶναι καὶ ὑποχρέωσις καὶ καθῆκον.

Πολλοὶ ἰσχυρίζονται, ὅτι τὸν Ἑταιριώτη τὸν ἐνδιαφέρει περισσότερο νὰ ἰδῆ τὸ ὄνομά του σ' ἕναν κατάλογο δωρεῶν στὰ ἱδρύματα ἢ στὰ Μοναστήρια, παρὰ συμμετέχοντα σὲ ἐκδηλώσεις ποὺ ταυτίζονται μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν «κουλτούρα» γενικώτερα.

Τὸ θέμα καὶ τὸ πρόβλημα εἶναι ἀρκετὰ σοβαρό, γιὰ νὰ ἐξαντληθῆ στὶς λίγες παραπάνω γραμμές. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ «Π.Κ.» θὰ ἀσχοληθοῦν διεξοδικώτερα μ' αὐτὸ στὴν προσεχῆ τους ἐκδοσίς.

Ἄρης Π. Γατσιόλιας

Φωτογραφικά παιχνίδια

Ἐμμανουὴλ Σοφίου

2

«Ἐρείπια Παληόχωρας»
ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ

Βόλφγκανγκ 'Αμαντέους Μότσαρτ

Ο Μότσαρτ, ένα από τα μεγαλύτερα μουσικά πνεύματα όλων των αιώνων, εγεννήθη την 27ην Ιανουαρίου 1756 εις Σαλτσβούργον της Αυστρίας και άπέθανεν νεώτατος την 5ην Δεκεμβρίου 1791 εις την Βιέννην. Ο πατήρ του Λεοπόλδος (1719 — 1787) ήτο έπιφανής μουσικός και υποδιευθυντής της όρχήστρας της Αρχιεπισκοπής του Σαλτσβούργου. Αύτός πρώτος διείδε την μουσική ιδιοφυία του νεαρού Μότσαρτ και ύπήρξε ό πρώτος του διδάσκαλος.

Εις ήλικίαν 3 ετών τραγουδεί τας μελωδίας που άκούει από τον πατέρα του και 4 ετών τας επαναλαμβάνει εις τό πιάνο. Πενταετής άποστηθίζει έντός ήμισείων ώρας ένα όλόκληρο μενουέτο (MENUETT) παιλαιός Γαλλικός χορός ήρμεος εις ρυθμόν 3) 4, έκτελούμενος με μικρούς χαριτωμένους θηματισμούς, αύτόςχεδιάζει εις τό πιάνο και παίζει βιολί καταπλήξας τούς άκροατάς του.

Εις ήλικίαν 6 ετών συνθέτει τό πρώτο του μενουέτο. Τό δίδει εις τόν πατέρα του ό όποιος κατ' αρχάς μειδιά, νομίζων ότι πρόκειται περί παιδικής προσπαθείας. Έφ' όσον όμως προχωρεί εις την μελέτην του μένει κατάπληκτος και άναλύεται εις δάκρυα.

Έξαετής έπίσης παίζει πιάνο εις τας Αύλας του Μονάχου και Βιέννης. Εις τό Μόναχον δέ ό Έκλέκτορ της Βαυαρίας Κάρολος Θεόδωρος ψιθυρίζει άφου τόν ήκουσε: «Πότος θά έτολμούσε νά φαντασθή ότι μέσα εις τό μικρό αύτό κεφάλι χωρεί τό άπειρον!»

Εις ήλικίαν 14 ετών ό Μότσαρτ επισκέπτεται τό Βατικανόν και την περίφημη Καπέλλα Σιξτίνα εις την όποαν εύρίσκονται αί συνταρακτικά τοιχογραφίαί του Μιχαήλ Άγγέλου και εις την όποίαν γίνεται έκάστοτε ή έκλογή του νέου Πάπα. Εις τό παρεκκλησιον αύτό παρηκολούθησεν ό Μότσαρτ την Θείαν Λειτουργίαν, τό μουσικόν μέρος της όποιας δέν έπιτρέπετο νά κυκλοφορήσιν έκτός του Βατικανού. Κατά την παράδωσιν μετά τό τέλος της λειτουργίας ό Πάπας Βικέντιος Γκαυγκανέλλι, γνωστός ως Κλήμης 14ος παρεκάλεσε τόν Μότσαρτ νά παίξη κάτι εις τό πιάνο. Έκείνος έπαιξε την μουσικήν της λειτουργίας. Ο Πάπας έθρομβήθη νομίζων ότι ή μουσική είχε διαρρεύσει και έξω από τό Βατικανόν. Όταν όμως εξηκριώθη ότι δέν συνέθη αύτό άλλ' ότι ό νεαρός Μότσαρτ είχε άποστηθίσει την μουσικήν της λειτουργίας όταν την ήκουσε, ό Πάπας του άπονέμει τόν τίτλον του «Ιππότου του χρυσού περνιστήρος», εις ήλικίαν μόλις 14 ετών.

Ήμπορεί λοιπόν χωρίς ύπερβολήν νά λεχθί ότι ό Μότσαρτ είναι ή πλέον καταπληκτική μορφή που έχει

νά επιδείξη ή μουσική ιστορία. Εις τά όλίγα χρόνια της ζωής του έδημιούργησε άθάνατα και αιώνια μουσικά έργα. Και ό Ριχάρδος Βάγκνερ, ένας από τούς τιτάνας της μουσικής, άποκαλεί τόν Μότσαρτ «μεγαλοφυία» της μουσικής και της αγάπης!».

Άλλά και ό διάσημος μουσουργός Ίωσήφ Χάυδν έτρεφε μεγάλον θαυμασμόν διά τόν Μότσαρτ και ειπε κάποτε εις τόν πατέρα του: «Ενώπιον του Θεού και ως τίμιος άνθρωπος σας λέγω ότι ό υίός σας είναι ό μεγαλύτερος συθέτης που έγνωρίσα. Έχει φιλοκαλίαν και κατέχει τελείως την ύψιστην επιστήμην της συνθέσεως».

Ο Μότσαρτ είχε προσληφθή εις την χορωδίαν του παρεκκλησιού της Αρχιεπισκοπής του Σαλτσβούργου εις ήλικίαν 13 ετών και άργότερα διά νά παίζη εις τό άρμόνιον.

Κατά την έποχήν, έκενην άπεχώρησε ό Αρχιεπίσκοπος του Σαλτσβούργου με τόν όποιον ό Μότσαρτ είχε αγαθές σχέσεις και ανέλαβε ως νέος Αρχιεπίσκοπος ό σκληρός και αυταρχικός Ίερώνυμος Κολορέντο, ό όποιος δέν συνεπάθει τόν Μότσαρτ. Έπήλθε μεταξύ των σύγκρουσις όταν ό Κολορέντο ήρνήθη νά δώση εις τόν Μότσαρτ άδειαν άναχωρήσεως εις καλλιτεχνικών ταξείδι άνά την Ευρώπην. Ο Μότσαρτ παραιτείται, συγχρόνως δέ άπελύεται υπό του Αρχιεπισκόπου. Τότε (1781) έγκαταλείπει τό Σαλτσβούργον και έγκαθίσταται εις την Βιέννην. Έκει συνδέεται με ειλικρινείς φίλους, εύγενείς, επιστήμονας, ποιητάς, καλλιτέχνας οι όποιοι τόν έτίμουν, του συμπεριφέροντο αδελφικά και άνεγνώριζον την μεγαλοφυία του.

Κατά τά τελευταία 10 χρόνια της ζωής του συνέθεσε ό Μότσαρτ τά μεγαλύτερα έργα του (άπαγωγή από τό Σεράβ, Φίγκαρν, Ίδομενεύς, Δόν Τζισόβαννι. Έτσι κάνουν όλες Μαγικός Αύλος, Ρέκβιεμ και πολλά άλλα).

Από τό πλήθος των συνθέσεων του Μότσαρτ (όπερες, συμφωνίες, κοντσέρτα, κουαρτέτα, καντάτες κλπ.) ιδιαίτέραν θέσιν κατέχει ή όπερα «ό Μαγικός Αύλος» (DIE ZAUBERFLOTE). Είναι ένα μεγαλειώδες πνευματικόν έργον που ώνομάσθη υπό του Μπετόδεν «ή κυρίως πρώτη Γερμανική όπερα». Τό κείμενον - λιμπρέττο έγραψε ό Έμμανουήλ Σικανέντερ (1751 — 1812) άνθρωπος του Θεάτρου, με μεγάλας θεατρικάς έπιχειρήσεις και γνωστός εις όλόκληρον την Γερμανίαν.

Εις αύτην την όπερα εξυμνεΐται και έγκωμιάζεται:

τὸ ὑψηλὸ ἰδεώδες τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀδελφωσύνης καὶ ἀγάπης. Μᾶλλον παρουσιάζεται παρασιαικώτατα ὁ ἀγῶν, ἡ πάλη μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους, τοῦ φωτός καὶ τοῦ σκότους καὶ ὁ θρασυμύθος τοῦ Καλοῦ, τῆς Ἀρετῆς, τοῦ Φωτός καὶ τῆς Ἀληθείας.

Ὁ «Μαγικός Αὐλός» παίζεται συχνά, καὶ ὑπὸ τῆς Λυρικῆς Σκηπῆς. Πρέπει ἐν τούτοις οἱ παρακολούθουντες νὰ κατορθώσουν νὰ εἰσδύσουν εἰς τὸ βαθύ φιλοσοφικόν, περιεχόμενον τῆς ὄπερας αὐτῆς.

Φορεῖς τοῦ Φωτός, ἀντιπρόσωποι καὶ πρόμαχοι τοῦ εὐγενικοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, εἶναι εἰς τὸν «Μαγικό Αὐλό» ὁ Σαράστρο καὶ οἱ ἱερεῖς του, προσωποποῆση δὲ τῶν προλήψεων, τῶν δεισιδαιμονιῶν τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ σκότους τὰ ὅποια δεσμεύουν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ τὸ ὑποδουλώνουν εἰς τὴν ὕλην, εἶναι ἡ «Βασίλισσα τῆς νυκτός» ἡ ὁποία καὶ τελικὰ κατανακίεται.

Υπάρχει ἀκόμη εἰς τὸ ἔργον καὶ ὁ Ταμίνοσ, ἕνας πρίγκιψ «ἀλλὰ ἀκόμη περισσότερο ἕνας ἄνθρωπος» ὅπως λέγει τὸ κείμενον, ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύει τὸν ἀναζητούμενον, ἀκόμη ὅμως εἰς τοὺς δρόμους τῆς πλάτης περιπλανώμενον, εὐγενῆ Ἀνθρωπισμόν.

Τελικὰ ὑψίσταται ἐπιτυχῶς τὰς δοκιμασίας τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρός καὶ φθάνει εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Φωτός τοῦ Σαράστρου, ὅπου ἐνοῦται, μετὰ τὴν Παμίνα, κόρην τῆς βασίλισσας τῆς νυκτός.

Ἡ Παμίνα δὲν ἀνέχεται τὸ περιβάλλον τῆς μητέρας τῆς δηλ. τοῦ σκότους καὶ ζητεῖ τὸ Φῶς. Τὸ νεαρὸ ζευγάρι ὑψίσταται ἐπιτυχῶς σκληρὰς δοκιμασίας καὶ ἀσθεκνύεται ἄξιον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ἱερόν τοῦ Φωτός καὶ τῆς Ἀληθείας.

Αὐτὴ εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ ὑπόθεσις τοῦ «Μαγικοῦ Αὐλοῦ» ποῦ παριστᾷ τὸν ἐξαγνισμόν τοῦ ἔσωτερου κόσμου τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ὕλης καὶ τῶν παθῶν. Ἀποκτᾷ οὕτω τὴν ἰκανότητα νὰ ἀτενίσῃ τὴν ἀληθῆ Γνώσιν.

Ὁ «Μαγικός Αὐλός» εἶναι ἡ τελευταία ὄπερα τοῦ Μότσαρτ. Τὴν ἐτελείωσε τὸ 1791, διὰ πρώτην δὲ φοράν ἐπαίχθη εἰς τὴν Βιέννην, τὴν 30ην Σεπτεμβρίου 1791 μετὰ μεγάλην ἐπιτυχίαν, ὀλίγας ἑβδομάδας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μότσαρτ, τὴν 5ην Δεκεμβρίου 1791.

Ὁ Μότσαρτ ἦτο πολὺ φιλάσθενος, τὸ σῶμα του τὸ ὅποιον ἐστήριζε ἓνα τόσοσ φτωχόν πνεῦμα, ἦτο πολὺ ἀδύνατον.

Εἶχε ἐπίγνωσιν τῆς ἀσθενείας του ἡ ὁποία ἦτο δυστυχῶς θανατηφόρος.

Τὰ συμπτώματα τῆς ἀσθενείας του καὶ τὰ ἰατρικὰ εὐρήματα ἔδειξαν ὅτι ἔπασχε ἀπὸ βαρεῖαν νεφρῖτιδα (νόσος τοῦ BRIGHT) ἢ φυματίωσιν καὶ ἀκόμη ἀπὸ ὕδρωπα (ὕδριπικίαν). Ἡ νόσος τῶν νεφρῶν ὁδηγεῖ

εἰς τὸ ἀναπόφευκτον τέλος, διότι ἐπέρχεται ἀσφαλῶς πλήρης νεφρική ἀνεπάρκεια.

Τὸν Σεπτέμβριον 1791 ὁ Μότσαρτ δέχεται τὴν ἐπίσκεψιν ἐνός μουσικῶν ἀ.θρώπου «ὑψηλοῦ, ἀδυνάτου μετὰ γκρίζα ἐνδυμασίας» ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἄλη του ἐμφάνισιν ἔκαμε πολὺ ἀσχημὴ ἐντύπωσιν εἰς τὸν Μότσαρτ. Δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του. Εἶπε ὅτι ἔρχεται ἐκ μέρους ἐνός ἄλλου διὰ νὰ παραγγεῖλῃ εἰς τὸν Μότσαρτ τὴν σύνθεσιν ἐνός Ρέκβιεμ δηλ. πενθίμου μουσικῆς λειτουργίας διὰ τὴν ψυχὴν προσφιλοῦς τοῦ προσοῦ ποῦ ἀπέθανεν. Δὲν ἠθέλησε δὲ νὰ δώσῃ οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου ποῦ τὸν ἀπέστειλε. Ὁ Μότσαρτ τοῦ ὁποῖου ἡ φαντασία εἶχε, λόγω τῆς ἀσθενείας του, γίνῃ πολὺ εὐερέθιστος, κατελήφθη ἀπὸ βαθεῖαν ἀπαισιοδοξίαν καὶ ἐθεώρησε τὸν μουσικῶν ἀγνωστον ὡς ἀπεισπαλιμένον ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν, ὁ ὁποῖος τοῦ προανήγγειλε τὸν θάνατόν του καὶ ἐνόμισε ὅτι μία ἀνωτέρα δύναμις προώριζε τὴν πενθίμον αὐτῆν σύνθεσιν δι' αὐτὸ τὸ ἴδιον.

Ἡ προαίτησις αὐτῆ τοῦ θανάτου — ποῦ ἐπῆλθε πράγματι μετὰ δύο μῆνας — ἐπιδρά ἐπὶ τοῦ Μότσαρτ. Θέλει νὰ τελειώσῃ τὴν σύνθεσιν αὐτῆν τὸ ταχύτερον καὶ ἀρχίζει μίαν πυρετώδη ἐργασίαν.

Τὸν ἴδιον μῆνα — Σεπτέμβριον 1791 — ἐπάνω εἰς τὴν ἐντατικὴν ἐργασίαν τῆς συνθέσεως τοῦ Ρέκβιεμ δέχεται ὁ Μότσαρτ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Λορέντσο νὰ Πόντε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Λονδίνον. Καὶ ἀπαντᾷ μετὰ τὴν ἀκόλουθον συνταρακτικὴ καὶ γεμάτη προαισθήσεις ἐπιστολήν:

«Θὰ ἤθελα νὰ ἀκολουθήσω τὴν συμβουλή σας ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ κάμω. Εἶμαι ζαλισμένος, μετὰ κόπον ἠμπορῶ νὰ σκεφθῶ, ἀλλὰ ἡ εἰκὼν τοῦ ἀγνωστοῦ δὲν θέλει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ μάτια μου.

Διαρκῶς τὸν βλέπω μπροστά μου, μετὰ παρακαλεῖ, μετὰ πιέζει καὶ μετὰ ἀνυπομονησίαν ἀπαιτεῖ ἀπὸ μένα τὴν ἐργασίαν.

Τὴν συνεχίζω διότι ἡ σύνθεσις εἶναι λιγώτερο κοπιαιστικὴ ἀπὸ τὴν ὀκνηρία. Δὲν ἔχω πλέον τίποτε νὰ φοβηθῶ. Ἀπὸ τὴν κατάστασί μου αἰσθάνομαι ὅτι ἡ ὥρα ἐσθίμανε. Μέλλω νὰ παραδώσω τὴ ζωὴ μου. Τὸ τέλος μου εἶναι κοντὰ πρὶν ἐκμεταλλεῦθαι καὶ χρησιμοποίησω ὅλο τὸ ταλέντο μου.

Καὶ ὅμως ἡ ζωὴ ἦταν ὡραία καὶ ἡ σταδιοδρομία μου ἄρχισε μετὰ τόσο καλοῦ οἰωνοῦς. Δὲν ἠμπορεῖ ὅμως κανεὶς νὰ ἀλλάξῃ τὴν μοίρα του. Κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ μετρίψῃ τίς μέρες του. Πρέπει νὰ συμβιβασθῇ μετὰ αὐτά. Θὰ γίνῃ ὅ,τι ἔχει καθορίσει ἡ Πρόνοια.

Κλείνω. Μπροστά μου ἔχω τὸ τραγοῦδι τοῦ θανάτου. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸ ἀφήσω ἀτελείωτον. Βιέννη, Σεπτέμβριος 1791.

Δυστυχώς δὲν ἦτο πεπρωμένον νὰ τελειώσῃ τὴν λειτουργίαν αὐτὴν διὰ τὰς ψυχὰς τῶν νεκρῶν. Τὴν συνεπλήρωσε ὁ μαθητὴς του Σουσιμάγερ.

Ποῖος ἦτο ἐκεῖνος πού παρήγγειλε ἀνωνύμως τὸ Ρέκβιεμ καὶ ὁ μεταδιβάσας — ἐπ' αἰῶνος ἀνωνύμως — τὴν παραγγελίαν εἰς τὸν Μότσαρτ; Ὁ πρῶτος ἦτο ὁ κόμης φόν Βάλσεγκ καὶ ὁ δευτέρος ὁ Ἀντώνιος Λάιτγκεμπ, υἱὸς τοῦ δημάρχου τῆς Βιέννης. Ἡ περίεργος αὐτῆ ἱστορία ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὁ κόμης, εὐγενὴς καὶ πλούσιος, ἦτο φίλος τῆς μουσικῆς καὶ ὠργάνωνε συχνὰ «μουσικὰ βράδια» εἰς τὰ ὅποια ἤθελε νὰ παρουσιάζεταί ὡς συνθέτης. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ μουσικὸν του ταλέντο ἦτο πολὺ χαμηλόν.

Ἀγοράζεε ὅμως συνθέσεις ἀπὸ ἄλλους μουσουργούς τοὺς ὁποῖους ἐπλήρωνε ἀδρά καὶ τὰς παρουσάζεε ὡς ἰδικὰς του.

Αὐτὸ ἤθελε νὰ κάμῃ καὶ μετὰ τὸ Ρέκβιεμ πού παρήγγειλε μέσω τοῦ Λάιτγκεμπ, γνωρίζων ὅτι ὁ ἀσθενὴς Μότσαρτ δὲν θὰ ἐξοῦσε πολὺ ἀκόμη.

Θὰ τὸ παρουσάζεε ὡς ἰδικήν του σύνθεσιν κατὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον τελετὴν πού ἐσκόπευε νὰ ὀργανώσῃ τὴν 14ην Δεκεμβρίου 1793 μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τριετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς συζύγου του. Δὲν θὰ ὑποπτεύετο κανεὶς τίποτε διότι ὁ Μότσαρτ θὰ ἦτο ἀπὸ δύο ἐτῶν νεκρὸς. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ἀνωνυμία του ὡς καὶ τοῦ μεσολαβητοῦ. Ἡ πρώτη ἐκτέλεσις τοῦ Ρέκβιεμ ἔγινε μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Βάλσεγκ πού τὸ εἶχε παραγγεῖλει. Ἀργότερα τὸ περ' ἄφημον αὐτοῦ Ρέκβιεμ ἔγινε διάσημον μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Μότσαρτ ὅταν ἐπαίχθη εἰς τὰς κηδείας τοῦ Ναπολέοντος καὶ τοῦ Σοπέν.

Ὁ Μότσαρτ ἠσθένησε αἰφνιδίως τὸ βράδυ τῆς 19ης Νοεμβρίου. Εὐρισκόμενος μετὰ φλους τοῦ ἔχασε τὰς αισθήσεις του. Τὸν μετέφεραν εἰς τὸ σπίτι του, οἱ ἰατροὶ ὅμως ἦσαν ἀνίσχυροί νὰ τὸν βοηθήσουν.

Ἀπέθανε τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1791, ἐλήφθη δὲ καὶ γύψινον ἀποτύπωμα τοῦ προσώπου του (ἐκμαγεῖον).

Ἡ Βιέννη πού τόσα τοῦ ὄφειλε δὲν τοῦ παρεχώρησε ἰδιαιτέρον τάφον. Ἡ σύζυγός του Κωνσταντ. νὰ εὐθύνεται διὰ τὴν ἀναξιοπρεπῆ κηδείαν του. Παρήγγειλε κηδεῖαν τρίτης κατηγορίας ὅπου ἐπρεπε νὰ ταφῆ εἰς τὸν κοινὸν τάφον τῶν πτωχῶν. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ λέχθῃ ὅτι ἡ οικονομικὴ κατάστασις τῆς οικογενείας τοῦ Μότσαρτ δὲν ἦτο καθόλου καλή.

Ὁ καιρὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας του ἦτο τὸσον φοβερός ὥστε, κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν βιβλιογραφίαν, ἐλάχιστοι φίλοι του τὴν παρηκολούθησαν.

Καὶ αὐτοὶ φαίνεται ὅτι, λόγῳ τοῦ καιροῦ, ἀπεχώρησαν πρὸ τῆς ταφῆς καὶ ἔτσι ἀργότερα κανεὶς δὲν ἐγνώριζε νὰ καθάρσῃ τὴν θέσιν τοῦ κοινῶν τάφου εἰς τὸν ὅποιον μαζί μετὰ ἄλλους ἐτάφη, ἀφοῦ καὶ ὁ ἐπιμεληθεὶς τὴν ταφὴν φαίνεται ὅτι ἐν τῷ μαιεῦ ἐξέλιπε.

Ἀλλὰ ἡ ἀτυχία ἐξακολούθει νὰ κυνηγᾷ καὶ τὸν νεκρὸν Μότσαρτ. Τὸ ἐκμαγεῖο του ἔπεσε ἐξ ἀπροσεξίας τῆς συζύγου του καὶ διελύθη. Ἔτσι δὲν ἔμεινε

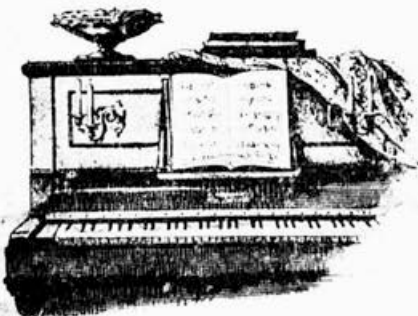

τίποτε ἀπὸ τὴν γηίνην ὑπαρξίν του Μότσαρτ. Οὔτε ἀπὸ τὸ σῶμα του, οὔτε ἀπὸ τὸ ἀποτύπωμα τοῦ προσώπου του.

Ἐμεινε ὅμως ἀθάνατον τὸ πνεῦμα του καὶ εἰς τὴν αἰωνιότητα ἡ μουσικὴ του.

Τὸ σπίτι εἰς τὸ ὅποιον ἐγεννήθη εἰς τὸ Σαλτσβουργον ἔγινε τὸ 1842 «Μουσεῖον Μότσαρτ». Τὸ Ὁδῆον δὲ τῆς πόλεως ὠνομάσθη «Μουσαρτέον». Ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα μουσικὰ γεγονότα εἶναι τὸ ἐτήσιον «φεστιβάλ Μότσαρτ» εἰς τὴν πόλιν ὅπου ἐγεννήθη.

ΜΗΝΑΣ Θ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

Τρία ποιήματα του GEORG TRAKL

Ἀπόδοση στὰ Ἑλληνικά ΓΙΩΡΓΟΣ Δ. ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ

Πτώση

Πάν' απ' τη λευκή λιμνούλα
πετάνε σμάρι τ' αγριοπούλια.
Απ' τ' άστρα μας φυσάει αγέρας παγερός
(τα βράδια.

Πάν' απ' τους τάφους μας
σκύβει συντριμμένα το κρανίο της νύχτας.
Μέσ' απ' τις λεύκες η ασημένα μας
(λικνίζει δάρκα.

Χρόνια τώρα σημαίνουν τα λευκά τείχη
(της πόλης

Μέσ' απ' αφίδες αγκαθιών
σαν τον κισσό πως σκαρφαλώνουμε,
(αδελφέ μου,
δείχτες τυφλοί στο μεσονύχτι.

Στήν αδελφή

Όπου πας φθινοπωριάζει και νυχτώνει,
γαλάζιο θήραμα που ηχεί κατ' απ' τά
(δέντρα,
μοναχική λιμνούλα του απόβραδου.

Ήσυχια κελσηδούνε τα πουλιά
στα βλέφαρα σαν μελαγχολία
το μικρό χαμόγελο σου τραγουδά.

Τα βλέφαρά σου σκέπασε ο Θεός.
Αστέρια ψάχνουνε νυχτιάτικα, παιδί του
(επιτάφιου,
να βρουν το μέτωπό σου.

Ἄμην

Στη σάπια κάμαρα κυλάει μούχλα.
Ίσκιοι στους κίτρινους τοίχους· στους
(σκοτεινούς καθρέφτες
η φλντισένια θλίψη των χειρών μας
(φτιάχνει τρούλλους.

Στα πεθομένα δάχτυλα κυλούν μαργαρι-
(τάρια.

Ανοιγουνε στη σιγαλιά
σαν ποσορούνες γαλανά τα μάτια ενός
(αγγέλου.

Και το βράδυ ναι γαλανό.
Η ώρα της θανής μας, του Αζραήλ σκιά,
σκοτάδι που χυμά στο μικρό γκρίζο κήπο.

★

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο GEORG TRAKL (Γκέοργκ Τράκλ, 1887 — 1917), υπήρξε ο μεγαλύτερος γερμανόφωνος ποιητής του αιώνα. Εμπρεσσιονιστής, δίνει το χρώμα των τοπίων της πατρίδας του, της Αυστρίας, και μέσα απ' τα οράματα θανάτου που βλέπει, προβλέπει ην εξέλιξη του κόσμου, που πηγαινει ολοταχώς στην καταστροφή. Τα τρία μεταφρασμένα ποιήματα θα κυκλοφορήσουν στο μέλλον, μαζί με το σύνολο των ποιημάτων του TRAKL, από εκδοτικό Οίκο των Αθηνών.

Η παστάδα

Ἡ ζωὴ δὲν μπορεῖ νὰ ὀριζοντιώσῃ τὴ φαντασία. Κι' ὅμως ἕνας παράξενος οἰστρος τῆς ζωῆς εἶναι πολλές φορές ἡ φαντασία.

Κρίκος καὶ στὶς ἀγάπες πού τὶς συνδέουν. Ἐγὼ τὴν ἀγαποῦσα κι' ἐκεῖνη ἀγαποῦσε τὰ λουλούδια καὶ τὰ λουλούδια ἀγαποῦσαν τὸ Θάνατο.

Τῆς χάρισα τὴν ἀγάπη τῆς καὶ τῆς χάρισαν τὴν ἀγάπη τους... Τραγουδοῦ πού πηγαίνει ψηλά... Τραγουδοῦ πού φτάνει καίμια φορὰ σὲ χαμηλές νότες...

Ἐνα ἀγκαθάκι στροβιλίζει τὸ αἷμα μας... Περιέργα τὰ μόριά του πλησιάζουν τὴν πληγὴ κι' ὕστερα φεύγουν, φεύγουν...

Εἶμαι τὸ δυνατό αἷμα πού πέρασε κοντὰ στὴ βαθεῖα πληγὴ καὶ δὲν ἔγινε πύο. Ἄνθεξα γιὰ νὰ διηγηθῶ τὴν παράξενη ἱστορία τῆς.

Τῆς ἄρεσαν τὰ τριαντάφυλλα... Στὶς ἐξοχές σταματοῦσε νὰ τὰ κοιτάξουμε. Ἐκεῖνες οἱ τριανταφυλλιές μὲ τὰ κόκκινα στίγματα χρωμάτιζαν τὴ φύση κι' ἔδιναν γέλιο σ' οὐρανοῦ.

Μὲ ξεχνούσε σὰν τὰ θωροῦσε. Τους εἶχε πάθος. Ἀπὸ τὰ ἐξάσια φύλλα τους ἦταν ἡ καρδιά τῆς. Μπουμπούκι παρθενικὸ διαζόμουνα νὰ τὴν δῶ στὴν ἀγκαλιά μου. Κάθε μέρα τὴν ἐδιάζα γιὰ τὸ γάμο μας, κι' ἀνυπόμονος φωτογράφος ἤθελα νὰ πειύχω τὴν κατάλληλη στιγμή πού ἀνθίστατος τῶν λουλουδιῶν. Περὶ τρεχα τους κήπους καὶ τὰ μετροῦσα. Βλέποντάς τα ν' αὐξάνουν μού κέντιζαν σὰν χρυσὰ σπιρούνια τὸν πόθο...

Κι' ἐπὶ τέλος σκέφθηκα νὰ δώσω ἕνα τέλος στὸ μαρτύριο. Διέταξα τους ὑπηρετές νὰ κόψουν ὅλα τὰ τριαντάφυλλα ἀπ' τοὺς γύρω κήπους. Ἀρκετὰ τὰ εἶχε χαρεῖ ἡ φύση. Τὰ ἤθελα ὅλα νὰ στολίσουν ἕνα μόνο δωμάτιο. Τὸ νυφικὸ τῆς!..

Πόσο τὸ εἶχα προετοιμάσει αὐτὸ τὸ δωμάτιο... Καὶρὸ πολὺ τὸ δούλεψαν οἱ μάστοροι. Εἶταν κάτι τὸ ἔκτακτο. Τοποθετημένο σὲ κήπους μὲ φιλιτισένιες κι' ἐδένιες, μ' ἀργυρές καὶ χρυσαφίδες διακοσμῆσεις, μὲ κρυσταλλικούς ἀντικατοπτρισμούς καὶ λάμπες, μ' ἐξωτικά ἄστρακα καὶ μ' ὄχι πὶθ ὠραῖο μποροῦσε νὰ ταίριαξῆ. Καὶ μ' ἕνα μοναδικὸ μουσικὸ... Ἀσφαλῶς δὲν μπορεῖ νὰ τῷχε ποτὲ ἄλλο δωμάτιο. Σφουρίζοντας ὁ ἀέρας ἀπ' τὶς γριλλίες νὰ τὸ κάνει ἄρπα!..

Ὁ μηχανικὸς εἶχε κρυμμένα ἡχεία καὶ χορδὲς στοὺς

τοίχους καὶ τὸ πάτωμά του. Κι' ὁ μηχανικὸς πέθανε ἄξαφνα καὶ δὲν πρόφτασε νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ σ' ἄλλα τὴν ἀπόπειρα.

Τὸ δωμάτιο δὲν ἄφησε νὰ τὸ πατήσῃ κανεὶς ἀπ' ὅταν μοῦ παραδόθηκε. Τὸ κλείδωσα καὶ τὸ ζούσα στὴ σκέψη. Δὲν τὸ ἄνοιγα οὔτε κι' ἐγὼ νὰ τὸ τριγυρῶ. Δὲν ξεύρω γιὰτὶ τὸ μπερδεύα τόσο πολὺ μὲ τὴν ἀγάπη τῆς.

Μὰ εἶταν ἀναμφισβήτητα Θεῖα, ἰδανικὴ!.. Δὲν εἶταν θρόνος μπροστὰ τῆς τὸ δωμάτιο ὅπως θάθελα... Εἶταν κάτι ἀπλό, πού ὕστερα ἀπὸ πολλὴ ἐκλογή καὶ πολὺ κόπο μόλις θὰ μποροῦσα νὰ πῶ πῶς τῆς πέτυχα γιὰ νὰ σταθεῖ σὰν ἐρχόταν σὲ μεταξένια πούπουλα κι' ἀνάμεσα στὰ βάζα τῶν τριανταφυλλιών τῆς.

Χιλιάδες φορές ἀνεθοκατέβηκα σήμερα τὴ μαρμαρίνη σκάλα του. Βαρῆθηκα νὰ βλέπω τὸ εἶδωλό μου στοὺς καθρέφτες τῶν διαδρόμων καὶ σκεπασμένο ἀπὸ τὰ τριαντάφυλλα πού κουβαλοῦσα... Κι' ἔσκυβα νὰ τὰ τοποθετήσω ἐδῶ κι' ἐκεῖ, νὰ τὸ πλημμυρῶ...

Κρυφὴ μουσικὴ περνοῦσε στὰ ἡχεία... Εἶταν μιὰ ὑπόκρουση. Καὶ τ' ἀγκαθάκια τους πού τρύπωναν στὰ δάχτυλά μου μοῦ φέρναν ἕνα ἀνεπαίσθητο ἐρεθισμὸ γιὰ νὰ τὰ κινῶ μὲ διασύννη. Μὲ μεγάλη σπουδὴ ἔφτιαχνα ἕνα ἔργο!... Ἐνας καλλιτέχνης δὲν θὰ δούλευε ποτὲ μὲ τόσο πάθος τὸν πῖθ ἐξάσιο ἀνδριάντα του... Ἐκανα μιὰ δημιουργία κι' ἐγὼ. Μήπως δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀθάνατη μουσα πού μοῦ χάριζε τὴν ἄφραστη ἐμπνευση; Μήπως δὲν φτερουγίζε ἡ μορφή τῆς καὶ σκιρτοῦσε ἀσύλληπτη κοντὰ μου;

Δὲν ξεύρω τί ἐφαίναξα. Ὅταν σηκώθηκα ἀπ' τὸ στροβιλικὸ σχύψιμο ἐνοιώσα νὰ θρῖσκόμεν σὲ μὴ ἀκρίτσα τῆς Παραδείσου. Εἶναι μιὰ ἱκανοποίηση νὰ σ' ἄρῆσει τὸ ἔργο σου. Νὰ μὴ τοῦ θρῖσκεις ψεγάδι!...

Εἶχα πεποιθήση γιὰ τὴν ὄνειρένια φωλιτσα τῆς. Θὰ τῆς ἄρῆσει! Βασίλισσα μὲ ὑπῆκοους τὰ λουλούδια... Ἡ εὐωδιά, ἡ ἀγάπη μου, τὸ ἄρπισμα τῶν ἡχείων κι' ὁ ἥλιος θὰ τὴ χάιδεuan...

Ἐκλείσα προσεχτικὰ τὰ θυρόφυλλα. Ἄφησα ἀνοικτὰ μόνο τὰ τζάμια. Τόσο ἄρωμα θὰ ράγιζε ἄλλως τε τους τοίχους, θὰ τρυποῦσε τὴν ὄροφή καὶ θὰ χυνόταν ἐπικίνδυνα στὸ πάτωμα. Τὸ κλείδωσα καὶ ἔφυγα.

Ἐίρεξα νὰ ἐτοιμαστῶ γιὰ τὴ στέψη.

Ἐνας βόμβος ἐγύριζε στ' αὐτιά μου... Τὰ μελίσσια!

Μελίσσες καὶ σφήκες χιλιάδες, πού ἔχασαν ἀπ'

τούς κήπους τὰ τριαντάφυλλα, πού ἀνήσυχες πετούσαν, πού τρέχαν στὸ συντριβάνι τοῦ κήπου νὰ συγκεντρωθοῦν γύρω ἀπ' τὸ ὑψούμενο νερὸ γιὰ νὰ κουβεντιάσουν τὴν τύχη τους...

Τίς ἐγούσταρα κι' ἐξακολουθεῖσα τρέχοντας τὸ δρόμο.

Ἐτοιμάσθηκα. Πήγα στὴν ἐκκλησία.

Τὴν ὥρα πού τὰ θεῖα λόγια τοῦ ἱερέα σαλπίζανε τὴν ἔνωσή μας δὲν εἶχα κατορθώσει νὰ συγκεντρωθῶ. Εἶχα μὲ τ' ἀγκαθάρια τῶν λουλουδιῶν ἀγριέψει τὴν ἀφή μου. Εἶχα ξεπετριάσει παντοῦ τὰ δάχτυλά μου κι' ἀχ' Θεέ μου, πῶς θὰ τὴν χάρῃα σε λίγες στιγμές;

Καί στ' ἀμάξι πού ξεκινήσαμε πετούσαν γύρω πεταλούδες! Καίρὸς εἶταν νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν, εἶχαν χάσει κι' αὐτὲς τὰ τριαντάφυλλα!... "Ὅλα παίρναν ζωπίσω τὴν εὐτυχία!..

Τ' ἀμάξι θριαμβικὸ ἔσκιζε τ' ἀγέρι. Τ' ἄλογα παιγνίδιαζαν μὲ κουδουνάκια καὶ τὰ πέταλα καὶ ρόζ νεφέλη τύλιγε χαριτωμένα τὴν παστάδα, π' ὄλο καὶ τὴν σιμώναμε.

Σὰν πεζέψαμε, ἔθγαλα ἀπ' τὴν τσέπη μου τὸ κλειδάκι. Τῆς τὸ ἔδωσα καὶ τὴν ἄφησα νὰ μπεῖ μόνη, στὸ δωμάτιο...

Τὴν κοίταξα, πού λευκὴ ὀπτασία προχωροῦσε ἀνεδαίνοντας τὴ σκάλα. Τὴ σκέφθηκα σὰν θὰ ξαφνιζόταν, στὸ ἐμβατήριο τῶν ἡχείων, σὰν θάσκυβε σ' ἓνα ἀπ' τὰ τριαντάφυλλα...

Ἐκλείσα τὰ μάτια καὶ ζοῦσα στιγμιαία τ' ὄνειρό μου. Ἐνα ὄνειρο πού βγήκε ἀπ' τὰ ὄνειρά μου, πού

ντύθη τὴ σάρκα τοῦ καλλιτεχνήματος, πού πλάστηκε μὲ τὸν πυρὸ πόθο μου κι' ἀπ' τὰ χέρια μου...

Δὲν ξεύρω πόσο κράτησε ἡ σκέψη, πόσο μ' ἔθγαλε ἀπ' τὸν ἑαυτὸ μου, ἀπὸ τὸ χῶρο καὶ ἀπ' τὴ γῆ!..

"Ἀκουσα φωνή, ἄκουσα ἄξαφνα βογγητὸ πνιχτό. Ἐνοίωσα ἓνα ἀπαίσιον πέταγμα ἀπ' ἐκδικητικὲς σφήκες πού ξεχύθηκαν ἀπ' τὴν πόρτα καὶ τίς γρίλιες ξέφρενες πρὸς τὸν ἀγέρα, Ἴσως κι' ἐτοιμοθάνατες ἀφοῦ εἶχαν χάσει τὸ κεντρί τους.

Συηήθηκα κι' ἔτρεξα σὰν νάχα κοφτερὸ σπαθί μὲς ἀπ' τὸ σκοτεινὸ σιμάρι πού φτεροκόπησε στὰ μάτια μου.

Μ' ἀλοίμονο! Ἡ γυναῖκα μου ἦταν πεθαμένη, τυμπατισμένη ἀπ' τὰ κεντρώματα ἀνάμεσα στὰ πιὸ ὠραῖα τριαντάφυλλα...

Ἡ βελουδένια καρδιά δὲν ἄντεξε σὲ πόνο!

• •

Πίνω ἀκέραιο τὸ ποτήρι τῆς πίκρας. Εἶμαι ὁ καλλιτέχνης πού ἔπλασε μὲ τὰ χέρια του τὸ θάνατο! Ἐνα μεγαλοπρεπὴ θάνατο συνθεμένο στὴ σκάλα τῶν ἀποχρώσεων μιᾶς μεθυσμένης φαντασίας.

Πού σφάγιασε τ' ἀναρῆμιτα λουλούδια, πού ἐρέθισε τίς σφήκες καὶ τίς φώλιασε νὰ παραμονέψουν γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦν αὐτοθυσίαστες, ὅτι τοὺς στέρησα, κι' ἓνας σαβανιωτῆς πού ἔγειρε τὴν ἀγάπη του στὰ ἄσπρα τριαντάφυλλα μέσα σὲ μιὰ παστάδα, μὲ κουρντισμένες τίς γρίλιες τῶν παραθυρόφυλλων γιὰ νὰ παίξουν, τὴ φριχτὴ φωνέμπτ τους!..

MIX. K. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ

Σκίτσα από μνήμες τῆς παιδικῆς μας ζωῆς

Τὰ Κούλουθρα

Ἔχε πάντα καλή ιδέα γιὰ μᾶς τὰ Καραβιτάκια, καὶ μᾶς λυπότανε ὁ Σχολάρχης μας ὁ μακαρίτης Γεώργιος Τσιγκούνης, πού πηγαινορχόμασε μὲ ζέστη, μὲ κρύο, μὲ βροχές! Κάθε δευτέρα πρωτὶ, μᾶς καλωσόριζε. — Τοῦτα τὰ παιδιὰ μὲ τί κόπους, ἔλεγε στοῦς Ποταμίτες συμμαθητῆς μας, μαθαίνουνε τὰ γράμματά με τί στερήσεις!

Ἦτανε μιὰ Καραβιτικὴ συνοικία ἀπὸ πέντε ἕξι σπίτια. (Τὰ Γερμανιάνικα λεγόμενα) λίγο πιο κάτω ἀπὸ τὴν πλατεία τοῦ Ποταμοῦ. Ἐκεῖ μένανε τὰ περισσότερα. Μαγερεύαν μόνον τοὺς σκυπιζάνε συγυρίζανε τὰ δωμάτιά τους κι' ἀπὸ τὴ Δευτέρα, πιά, ἕνα ἦτανε τ' ἑαυρό τους... Πότε γὰ φτάσει τὸ Σάββατο! γὰ κινήσουνε γιὰ τὸ χωριό τους. Κάνανε φυσικά καὶ τίς τρέλλες τους. Κι' ὁ Σχολάρχης:

— «Καλὸς καλὸς ὁ χοῖρος μὰ βγήκε χαλαντζάρη! Πότε μωρὲ σεις Καραβίτες θὰ σταματήσετε τίς διαολίες σας. Ποῖος εἶναι ὁ μπουρλοτιέρης ἀπὸ σας; Ποῖος ἀπ' ἄλλους σας ἔγινε ναύαρχος; ὁρὲ παληγορταρίες; καὶ δὲ μαρτυριόσαστε!

Μάθανε τὰ παιδιὰ στὸ σχολεῖο γιὰ τὸ ἀερόστατο, πού ἐπενόησαν οἱ ἀδελφοὶ Μυγκολφιέρ, σκαρφιστήκανε γὰ ἐπαναλάβουν τὸ πείραμα. Φοιτάζανε μὰ φοῦσκα ἀπὸ λαδόχαρτο, καὶ προσπάθησαν πάνω ἀπὸ φωτιά, γὰ τὴ γεμίσου, καπνὸ, γιὰ νὰ πετάξει! "Ὅμως ἐπῆρε ἡ φύσκα φωτιά, τοὺς ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια, κι' ὁ ἀέρας τὴν ἔφερε κατ' εὐθείαν στὸ ἀπέναντι ἀχειρόσπιτο, πήραν οἱ σανοὶ καὶ τὰ ἄχαρα φωτιά! Φωτιά, φωτιά, φωνάζει ὁ κόσμος, ἀρχίσανε καὶ οἱ καμπάνες τῆς Ἰλαριώσας καὶ τοῦ "Αἰ Γιάννη, ἀναστατώθηκε ὁ Ποταμὸς.

Οἱ Καραβίτες δρόμο γιὰ τὸ χωριό τους κατατρυμαγμένοι καὶ οἱ ἴδιοι γιὰ τὸ κακὸ πού ἔγινε.

Ποῖος φταίει; Κανείς. "Ὅλοι μαζί. Μικρὸ τὸ κακὸ, εἶπε ὁ Σχολάρχης στὸν ἀστυνόμο. Ἐπιείκεια, πείραμα κάνανε τὰ παιδιὰ... Συχώρεσε ὁ ἀστυνόμος ὕστερ' ἀπὸ αὐστηρὲς συστάσεις, ὁ Σχολάρχης.

— "Ὅλοι σας θὰ γράψετε ἀπὸ 10 φορές ὁ καθένας τὸ Πάτερ ἡμῶν.

Σὲ λίγες μέρες ἄλλο ἐπεισόδιο μὲ τοὺς Καραβίτες.

— Ποῖος ἀπ' ἄλλους σας ὁρὲ παληγορταρίες εἶναι ὁ ναύαρχος τῆς Κασέλλας;

— Ὁ Κώστας ὁ Κορωνάιος, μαρτύρησε ὁ Βαρβά-

κης ὁ Νικόλας, αὐτὸς κόντευε γὰ μὲ πιζεῖ.

Βρήκανε μιὰ ἄδεια μεγάλη κασέλλα, τὴ σύρανε πιο κάτω σὲ μιὰ λίμνη ἀπὸ τὰ νερὰ τῆς βροχῆς, τὴ ρίξανε στὸ νερὸ. Χωροῦσε δύο παιδιὰ, μπορεῖ καὶ περισσότερα, ὅμως μπαίνει πρώτος ὁ Βαρβάκης, πηδᾷ κι' ὁ Κώστας μέσα ὕστερα, μὲ τὸ «ἀβάρα», μόλις δρέθηκε ἐλεύθερη στὸ νερὸ, τουμπάρει ἡ κασέλλα τοὺς φέρνει καπάκι καὶ τοὺς δύο!

— Πῶς δὲ σας καπάκωσε ὁρὲ νὰ πινηῖτε! φώναζε ὁ Σχολάρχης, δὲν ὑποφερνύσαστε πιά, καὶ σας εἶχα γιὰ καλοῦς! «Καλὸς καλὸς ὁ χοῖρος μας...».

Τούτῃ ὅμως τὴ Δευτέρα — πού νάξερε ὁ Σχολάρχης — τί φόβους καὶ λαχτάρει τραβήξαμε ὡς πού γὰ φτάσωμε στὸν Ποταμὸ!

*

Ὁ Ἀνάργυρος ὁ Μπαλωμένος, κι' ὁ Μηνᾶς ὁ Κουταλιανὸς πήγαιναν στὴν τρίτη τάξη τοῦ Σχολαρχείου. Ἦταν «οἱ μεγάλοι». Δυὸ ὄρες νύχτα θάταν πού ξεκίνησαν ἀπὸ τίς ἀκραῖες συνοικίες τοῦ Καραβά τὰ Βρετιάνικα, καὶ τὰ Ντεντιάνικα. Πήραν ἀπὸ πιδ μέσα τὸ Γιῶργη τοῦ Νία, κι' ἀνηφορήσανε γιὰ τὸ Μάρμαρο. Στοῦ Φαγᾶνα στάθηκαν. Ἐκεῖ ομιζάνε μὲ τὸ Δημήτρη τὸν Κούσκουνα, καὶ τὸ Χριστόφορο τοῦ Σαμαρά, κι' ἀρχίσανε τίς φωνές. Μανώληγη, Νικόλαα, Χαράλαμπεε! Γιῶργου, Κώσταα. Σὰς περιμένουμε στὰ σχολεῖα.

Ἀπὸ τὰ σχολεῖα ἀρχίζε ὁ ἀμαξιτὸς δρόμος Καραβά—Ποταμοῦ. Κάθε Δευτέρα πρωτὶ, τῶξεραν οἱ χωριανοὶ, μᾶς ξυπνοῦ, λέγανε ἀπὸ τὰ μαῦρα μεσάνυχτα!

Νύχτα χειμωνιάτικη θεοσκότεινη, φιλόδρεχε. Ξεκινήσαμε. Ὁ Μηνᾶς ὁ Κουταλιανὸς κρατοῦσε τὸ θαμπὸ λαδοφάναρο, καὶ δρισκόταν στὴ μέση τῆς συντροφιάς γιὰ νὰ βλέπουν ὄλοι ὅπως ἔλεγε. "Ἄσ: αὐτὰ τὸν πείραζε ὁ Ἀνάργυρος. Σκιάζεσαι γι' αὐτὸ τρυπώνεις καταμυσῆς. Δὲν ἦτανε καθόλου ὄρα γιὰ πειράγματά. Καὶ πῶς γὰ μὴ σκιάζεται κι' ἐκεῖνος καὶ ὄλοι μας ὅταν ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ δὲν ἀκούγαμε παρὰ ἱστορίες γιὰ φαντάσματα. «Δὲν περιγὰ νύχτα πού γὰ μὴ χορεύου, νεράδες στὸ γιοφύρι τοῦ λειμηθᾶ» — «Ἐνα τουλοῦμι πετιέται ἄξαφνα ἀπὸ τὴν Κουφάλα τῆς ἐλῆθς στὴν Πορταδέλα καὶ χορεύει μπροστά σου» «Κοῦλουθρα στριφογυρίζουν στὴν Ἀγλαδίτσα τοῦ «Τσιστρα του».

«Στους τάφους πάνω — είδε με τὰ μάτια του νύχτα ὁ λιμοκοντόρος — ἀσπροφρεμένες ἀδιχοχαμένες κοπέλλες ν' ἀνεμίζουν τὰ πέπλα τους καὶ νὰ κάνουν νοήματα στους περαστικούς γάρθουν κοντά τους». Ἄντε ὕστερα νὰ περάσει παιδί νύχτα ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο.

Περάσαμε ἀπὸ τὸ γιοφῦρι τοῦ Λεμπηδά. Δὲν εἶδαμε καμμιά νεράιδα! Δόξα σοι ὁ Θεός. Ἄλλοι ἀπὸ μέσα μας ἄλλοι πιὸ δυνατὰ ξεστομίζαμε τὶς εὐχαριστίες μας. Περάσαμε ἀπὸ τοὺς δυὸ τάφους τῆς Φώταινας καὶ τῆς Εὐσταθίας πού πέθαναν μὲ τὴν εὐλογία τίποτα. Θεὸς σχωρὲς τες λέει ὁ Μηνᾶς εὐχαριστημένος. Τώρα μᾶς ἔμενε τὸ τρίσταρο μὲ τὴν Ἀχλαδίτσα καὶ τὰ Κούλουθρα. Ζυγώναμε! Μᾶς φάνηκε πὼς ἔβαλε ἀέρα. Τὸ ψιλόβροχο ἔπεφε με δύναμη πάνω μας. Ἐκανε καὶ πιὸ πολὺ κρύο. Ζυγώσαμε ὅλοι γύρω στὸ λαδοφάναρο. Γιὰ τὸ Θεὸ μὴ μὲ σπρώχνει καὶ μᾶς σβύσει κι' εἶναι καὶ σπασμένο τὸ ἕνα γυαλί, λέει ὁ Μηνᾶς ὁ Κουταλιανός. Κάνετε τὸ σταυρὸ σας. Τὸν τριγυρίζαμε, κι' ἄρχισε νὰ σιγοφέλνει — «Κύριε ἔπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, τὸν σταυρὸν σου ἡμῖν δέδωκας...» Ὁ παπᾶ Μηνᾶς ὁ Ντεντίος ἦτανε παππούς του καὶ τοῦ τάχει μάθει. Εἶχε καὶ τ' ὄνομά του. Ἦξερε νὰ κάνει καὶ τὴν πεντάλφα (πέντε Α. Ἀσπίλε Ἀ μόλυντε Ἀφθονε, Ἀχραντε, Ἀγγή) πάνω σὲ πλακουτὴ πέτρα καὶ νὰ τὴν πετάει στὸ κακὸ πνεῦμα, πού τὸ σκόρπιζε καὶ τὸ ἀφάνιζε!

Τὸ φῶς τοῦ λαδοφάνηρου χάιδευε τώρα τὴ σιλουέτα τῆς ἀγριαχλαδίτσας... Ἐχθρὸς ἐν ὄψει! Αἰσθανόμαστε ρίγος στὴν πλάτη μας. Ἀπὸ τὴ βροχή; μὰ δὲν εἶχαμε τόσο μουσκέψει... κακὰ προμηγνύματα; Σὰν καὶ ν' ἀκούσαμε! — Σωπάει, λέει μὲ τρεμουλαστὴ φωνὴ ὁ Ἀνάργυρος. Καὶ δὲ μιλοῦσε κανένας μας. Ἐνα φτερούγισμα ἔβγαζε ἢ Ἀχλαδίτσα. Πήγαμε νὰ κάνουμε πίσω. Τρέξαμε γύρω ἀπὸ τὸ λαδοφάναρο. Σκύβει ὁ Μηνᾶς νὰ βρῇ πέτρα νὰ κάνει τὴν πεντάλφα, τοῦ πέφτει τὸ φανάρι, σκοτάδι Ἄδης, καὶ ἡ βροχή, βροχή, καὶ ὁ ἀέρας ἀέρας φορτωμένος φοβέρα καὶ φτερουγίσματα. Χάσαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλονε μόνο οἱ φωνές μας μᾶς ἔνωσαν. Πού εἴσατε φωνάζει ὁ Δημήτρης ὁ Κούσκουνας ἦταν ἀπὸ λόγου του τραυλός, ἀπουραύλισε... Παπαπαπαπαναγία μου. Εἶχε πάρει δρόμο πρὸς τὸν Ποταμό. Ὅλοι εἶχαμε ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν Ἀχλαδίτσα καὶ πασπατεύαμε μὲς στὸ σκοτάδι ὁ ζυγώσαμε νὰ ξαναγίνουμε παρέα. Ὁ Μηνᾶς ἔφαχνε νὰ βρῇ τὸ φανάρι, του πήρε δρόμο κι' αὐτός κι' ἦρθε κατὰ τὶς φωνές μας μὲ τὸ πέτυχε ἀπὸ τὴν καῦτρα του πού σιγόκαε. Τὰ φτεροκοπήματα τ' ἀκούγαμε κι' ἀπὸ δῶ τώρα μὲ πνιγμένες φωνές μαζι... πουλιοῦ μωροῦ; δὲν ξεχωρίζαμε. Σαναγίναμε παρέα σφιχτοδεμένη σὰν σιμάρι καὶ πήραμε τὸ δρόμο πρὸς τὸν Ποταμό. Προχωρούσαμε στὰ σκοτεινὰ δὲν ἀκούγαμε τὰ φτεροκοπήματα. Θάφυγαν καὶ τὰ Κούλουθρα ὡς φαίνεται. Τόσες Δευτέρες περάσαμε νύχτα καὶ ποτὲ δὲν μᾶς πειράζανε. Ὅμως σήμερα, τέτοιος σαματὰς τέτοιο κακό! Δὲν θὰ μᾶς ἔκαναν ἄλλωστε καὶ τί ποτα κακό, μόνο πού φεβηθήκαμε. Καὶ τί φαίνε κι' αὐτὰ τὰ κακόμοιρα τ' ἀβάφτιστα! Ἄν προφθαίνανε νὰ τὰ θαφτίσουνε. Ἐτσι μὲ τὶς κουδέντες πού πέταγε καθένας ἀρχίσαμε νὰ ξεθαρεύουμε. Μπὰ λέει ὁ Δημήτρης ὁ Κούσκουνας κακ κακα καὶ

(νὰ τὰ φᾶς τὸν διακόπτει ὁ Βαρβάκης)

καθόλου δὲν τρόμα τρο τρο μα
(τρομάρα σου καὶ λαύρα σου
τὸν ξαναδιακόπτει ὁ Βαρβάκης)

τρόμαξα! Ἦτανε ἀθυρόστομος ὁ Βαρβάκης ὅλους τοὺς πειράζε κι' ὅλοι τὸν πειράζανε γιατί ἦτανε φοβιτσάρης!

Ζυγώναμε στὴν ἀγία Ἀναστασία. Μόλις πού διακρίναμε τὸν ὄγκο τῆς μέσα στὰ σκοτεινὰ φόντα τῆς νύχτας. Φτάσαμε, καθίσαμε ἀντίκρου τῆς σὲ μιὰ ξερολιθιά νὰ ξεποστάσουμε ξεκαθάριζε σιγὰ σιγὰ ἢ ὅλα σπρη ἀρμονικὴ σιλουέτα τῆς. Μόλις πού ψυχάλιζε δὲν φυσούσε. Ἐνα καντηλάκι ἀναβε σὲ τάφο, καὶ φώτιζε τὸ μαρμάρينو σταυρὸ μέσα στὴ νύχτα.

Ἀπέναντι ὁ ὀρίζοντας ἄρχισε νὰ ροδίζει διακρίναμε μὲ μὲς τὸν κάβο Μαλιὰ μὲ χωμένο τὸ ρύγχος του στὴν μαδιὰ θάλασσα. Τὰ λιγοστὰ σπίτια στὸν ἀντικρινὸ ἴσχυο εἶχανε ζυπνήσει. Κοκκίροι λαλούσανε, κουδέντες ἀνάκατες μὲ βελάσματα μᾶς ἀνοιξαν τὴν καρδιά. Δεῖχανε ὅλα τοῦτα πὼς ἔφυγε ἢ νύχτα, πὼς ξανάρχιζε ἢ ζωὴ.

— Τί θέλουμε μωρὲ κι' ἀφήνουμε τὸν Καραβα μας — πετάει μιὰ κουδέντα ὁ Βαρβάκης — καὶ ρχόιαστε στὴν Τουρκιά, γιὰ νὰ μάθουμε λέει γράμματα! Κύριε λήσον! Καὶ τί νὰ τὰ κάνουμε. Ἐγὼ θὰ γίνω φαράς καὶ θὰ μένω στὸ χωριὸ μου καὶ θὰ ψαρεύω στους γυαλοῦς του ἀπὸ τὸν ἅγιο Νικόλα Πλατέαν — ἄμμε, τοὺς Φύρνους, τοῦ Κατσαρὰ τ' Αὐλάκι, ὡς πέρα τὴ Κακὴ Λαγκάδα καὶ τὸ Διακόφτι ὡς τὸν Αὐλαίμονα.

— Ἐγὼ μὲς πάρω τὸ ἀπολυτήριό μου τοῦ Σχολαρχεῖου, θὰ φύγω γιὰ τὴν Αὐστραλία λέει ὁ Ἀνάργυρος...

— Μὰ κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο συμφωνεῖ κι' ὁ Μηνᾶς ὁ Κουταλιανός.

Ἄρχισε νὰ φέγγει σιγὰ σιγὰ. Πέρα στὸν ὀρίζοντα ἀλλάζανε τὰ χρώματα. Χρύσωναν ψηλά στὸν κάβο Μαλιὰ κάτι ξεφτισμένα σύνεφα. Ἐκεῖνα πρωτοχαιρέτησε ὁ ἥλιος πού ἀκόμα δὲν ἀναδύθηκε ἀπὸ τὴ θάλασσα κι' ἐμεῖς προχωρούσαμε σιγὰ σιγὰ ἀνόμενα κουρασμένοι, λυπημένοι.

Μπορεῖ νὰ ἦτανε καὶ τὰ κούλουθρα πού μᾶς ταράζανε ἄλλωστε ἔτσι κάθε Δευτέρα πρωτὶ τὸ ὅτι ἀφήναμε τὸ χωριὸ μας τὰ σπ'τία μας τοὺς δικούς μας γιὰ νὰ ξαναγυρίσουμε τὸ Σάββατο μᾶς ἔπιανε μιὰ μελαγχολία πού κρατοῦσε ὡς τὴν Τρίτη Τετάρτη, ἀπὸ τὴν Πέμπτη Παρασκευὴ ὡς τὸ Σάββατο κορυφώοντα, ἢ εὐτυχία μας πού δὲν περιγράφεται. Θὰ γυρίζαμε ἀπὸ τὴν ξενιτιά στὴν πατρίδα μας στὸ χωριὸ μας, στους δικούς μας ἀνθρώπους, στὰ σπ'τία μας.

— Πρῶτοι καὶ καλλίτεροι οἱ Καραβίτες στὰ θραγία τους μᾶς καλωσόρισε ὁ σχολάρχης, ὄχι σὰν ἐτούτους τοὺς τεμπελχανάδες! Ἄν δὲν κάνατε μωρὲ αὐτὲς τὶς κουτσουκέλες! Τί σᾶς φαίει μωρὲ ὁ Μπελοκορμᾶς καὶ τὰ θάζετε μαζὶ του. Δὲν τὸν ἀφήνετε ἦσυχο τὸν ἀνθρώπο. Εἶναι τρελλός κι' ἔπειτα; Πρέπει νὰ τὸν κοροϊδεύουμε ἀντὶ νὰ τὸν λυπόμαστε;

Κατὰ τὸ μεσημέρι: ὅταν τέλειωσαν τὰ μαθήματα
μᾶς ἀνακοινώθηκε ἓνα χαριμόσυνο γεγονός.

«Ἀὔριο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἀργία. "Ὅλοι οἱ μα-
θηταὶ σὲ παράταξη μὲ τοὺς Καθηγητὰς τῶν στίς 9
ἢ ὥρα τὸ πρωὶ στὸ Ναὸ τῆς Ἱλαριωτίσσης. Νὰ μὴ λεί-
ψει κανεὶς».

Τὸ χαριμόσυνο γεγονός — Ἀργία — μᾶς ξεσήκω-
σε! Ἀπὸ σήμερον τὸ μεσημέρι ὡς τὴν Τετάρτη τὸ
πρωί. Γιὰ σκέψου! Καὶ τί θὰ κάνουμε στὸν Ποταμό;

— Ἐγὼ φεύγω τούτη τὴν ὥρα γιὰ τὸν Καραβᾶ
μᾶς δηλώνει ὁ Βαρβάκης κι' ἐτοίμαζε τὰ μπαγάζια
τοῦ τραγουδιῶντας «Ἄχ καυμένη Καραβᾶ μὲ τίς πορ-
τοκαλιές σου...»

— Μὰ δὲ θὰ φᾶς πρῶτα;

— Τί λές; Νὰ χάσω τὴν ὥρα μου; θὰ φάω στὸ δρό-
μο.

Συμφωνήσαμε ὅλοι γιὰ σκασιαρχεῖο, καὶ ξεκινήσα-
με μὲ χαρὲς καὶ μὲ τραγούδια.

Στὴν Ἀγία Ἀναστασία πιά ἦτανε τὰ μισὰ τοῦ δρό-
μου. Ἀπὸ κεῖ καὶ κάτω, ἀρχίζε ὁ Καραβᾶς. Μᾶς τυ-
νέπαιρνε ἢ χαρά, πού ἔφτανε ὡς τὸ τραγούδι καὶ ἰὸ
χορὸ. Κι' ἦταν ὅλα μέρα μεσημέρι λουσιμενα στὸ φῶς,
ἐνῶ ὅταν φεύγαμε ἀπὸ τὸν Καραβᾶ κάθε Δευτέρα
πρωί, ἦτανε ὅλα μὲς στὸ σκοτάδι καὶ τὸν τρόμο!

Φάνηκαν τὰ Διακοπουλιάνικα τὸ Νηροχώρι, τὰ σχο-
λεῖα μας. Πέρα μακριὰ πρὸς τὴ Νεάπολη καὶ τὸν Κά-
θο Μαληγά, σκέπαζαν τὴ θάλασσα τοῦ στενοῦ βαριά
γκριζόθολα σύννεφα γεμάτα φοβέρα. Προφταίναμε καὶ
δὲν προφταίναμε τὴ βροχή!

Ζυγώναμε στὸ Τρίστατο. Βλέπαμε τὴν Ἀχλαδίτσα
τέτοιο ἄμορφο δευτράκι καὶ νὰ θγάξει τίς νύχτες κού-
λουθρα! Ἦρθανε στὸ μυαλό μας τὰ νυχτερινὰ μας
συναπαντήματα, προχωρούσαμε μουδιασμένοι ἀπο τὴ

λαχτάρια πού περάσαμε νυχτιάτικα, καὶ δὲν εἶναι πα-
ρὰ λίγες ὥρες..

Ὁ Μηνᾶς ὁ Κουταλιανός, ἔσκυβε νὰ θρεῖ τὰ σπα-
σιμένα τζάμια τοῦ λαδοφάνταρου — Νά, ἐδῶνά μου-
πεσε τὸ φανάρι, κι' ἔψαχνε, μὰ τίποτα!

— Ἐ! τί φάχνετε, θγαίνει ἀπὸ τὴ μάντρα τοῦ σπι-
τιοῦ τῆς ἡ θεία Μαρούλη ἢ Καφάνενα, τὰ αἵματα βλέ-
πετεεε; Πού νὰ πέσει: νὰ ξεραθῆ νὰ μὴ τὴν ὀρθῆ ἢ ἄλ-
λη νύχτα τὴν καταραμένη τὴν ἀφορεσμένη, τὸν μισό-
φαγε καὶ τὸν ἄφησε τὸν κακομοῖρη ὡς πού τὸν ὀρθῆ-
καμε τὸ πρωὶ νὰ ψυχομαχάει.

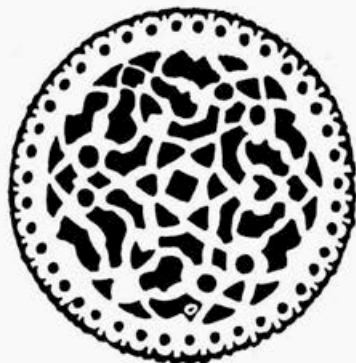
Ἄλληλοκοιταζόμεστε! τὰ χάσαμε ἀπὸ τίς ὁμιολογι-
ες τῆς! Γυρίσαμε, παρατηρούσαμε τὴν Ἀχλαδίτσα..
Τέτοιες κατάρεις! Καὶ ποῖον νὰ μισόφαγε ἢ Ἀχλαδί-
τσα;

— Ἐντονε μᾶς φωνάζει κι' ἄλλες ἔξι κόττες μού-
πιξε ἢ Θεοκατάρη ἢ Σβουρίδα. Τούτων δοκίμασε
νὰ τὸν πάρει μὰ ὡς φαίνεται πάλαιψε μαζί τῆς τρύ-
πωσε στὴν Ἀχλαδίτσα ὅπου τότε θρήκαμε ὅταν ξημέ-
ρωσε. Σήκωνε ψηλά τὸν φόβιο μαυροκόκκινο κόκκο-
ρά τῆς.

— Βρέ θρέ θρέ!! Χτυπιότανε καὶ χαχάνιζε ὁ Βαρ-
βάκης.

Μᾶς ἦρθε ἓνας παιχινδιάρικος ἀέρας βροχῆς. Ἡ
Ἀχλαδίτσα σείστηκε ὀλόκληρη. Ὁ ἥλιος ἀνοίξε πα-
ράθυρο στὰ σύννεφα μᾶς χαμογέλασε καὶ ξαναχάθηκε
σὰν νάπαιζε κρυφτούλι. Μόλις προφτάσαμε νὰ ἰδοῦμε
φωτισμένη φρεσκοπλυμένη κουνιστή, καὶ λυγιστή τὴν
Ἀχλαδίτσα. Τούτη τὴ φερά τὴν εἶδαμε φιλάρεσκη καὶ
παιχινδιάρια γυναῖκα τυλιγμένη στὴ μακρὰ κατα-
πράσινη νυχτικιά τῆς νὰ μᾶς χαμογελά. Τὴν ξανα-
χαΐδεψε ὁ ἥλιος καὶ κρύφτηκε διαστρικά πίσω κπὸ
τὰ σύννεφα πού μᾶς ἔστερναν τίς πρῶτες ψυχάλες.

ΧΑΡΑΛ. ΕΥ. ΚΡΙΘΑΡΗΣ

Κυθηραϊκές οικονομολογικές οειρές

Ανάγκη δημιουργίας Πρωτογενούς Μονάδας Υψηλής Τεχνολογίας στο Κύνθηρο

Από τον ΗΛΙΑ ΜΑΡΣΕΛΛΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟ

Με τον όρο «Πρωτογενής μονάδα υψηλής τεχνολογίας» εννοούμε μία μονάδα πρωτογενούς παραγωγής, που στοχεύει: στην αξιοποίηση ενός υπάρχοντος άγαθου, στην απασχόληση Έργατικού δυναμικού, στην χρησιμοποίηση μιας πρώτης ύλης που βρίσκεται σε αφθονία και μπορεί να γίνει σωστότερη εκμετάλλευσή της αν παραχθεί σε μεγάλη ποσότητα, με την χρήση νέων πηδ πολύπλοκων και συνάμα πηδ αποδοτικών παραγωγικών μεθόδων, την εξοικονόμηση ενέργειας, την αξιοποίηση μιας πλουτοπαραγωγικής πηγής κλπ.

Έχει κατ' επανάληψη τονιστεί πως, σ' αυτό τον τόσο μικρό, άγονο και κατ' εξακολούθηση παραμελημένο χώρο που λέγεται ΚΥΘΗΡΑ, κρύβονται μεγάλες δυνατότητες αξιοποίησης από την χρησιμοποίηση Έγχώριων πρώτων ύλων. Χωρίς να επιδιώκουμε να γίνουν μονάδες υψηλών υπηρεσιών, μεγάλα έργα στάσια και βαρειά βιομηχανία με άρνητικά αποτελέσματα (με την προσημογή της απασχόλησης προσωπικού που είναι ανύπαρκτο ή αν το δημιουργήσουμε με την εισροή έστω και Κυθηραϊκού προσωπικού εκτός νησιού θα επιφέρουμε αντίθετο αποτέλεσμα), θα μπορούσαμε να ενώσουμε τις προσπάθειές μας για την δημιουργία πρωτογενών μονάδων υψηλής τεχνολογίας και φυσικά μεγάλης ποσοστιαίας επιχορήγησης από τους κρατικούς φορείς με έγχώρια πρώτη ύλη.

Οι πρωτογενείς αυτές μονάδες, χρησιμοποιώντας την εν αφθονία πρώτη ύλη στο νησί θα μπορούσαν να ΚΑΘΕΤΟΠΟΙΗΘΟΥΝ (διαμόρφωση έλου του κυκλώματος από παραγωγή μέχρι κατανάλωση στον έσωτερικό χώρο ή εξαγωγή του προϊόντος) γωσις όμως προς το παρόν να ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΠΟΙΗΘΟΥΝ (με την δημιουργία συμπληρωματικών και παρεμφερών δραστηριοτήτων).

Ένας τομέας είναι: τὰ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΓΓΑ. Για τον τομέα αυτό, το νησί προσφέρεται αφάνταστα γιατί εύδοκμοι έλα τὰ άρωματικά φυτά και κυρίως τὸ ΦΑΣΚΟΜΗΛΟ και τὸ ΧΑΜΟΜΗΛΙ. Παρά τὸ ότι, αυτή τὴ στιγμή δὲν γίνεται συστηματικὴ καλλιέργεια, μπορεί κανείς να μαζέψει πάρα πολύ μεγάλες ποσότητες στην πλαγιά τῆς Ἀγίας Μόνης. Ἄν λοιπόν, γίνει συστηματικὴ καλλιέργειά τους, ἢ

δημιουργηθῆ ἓνας φορέας (Συνεταιρισμός, Ἐταιρ. Λαϊκῆς βάσης κλπ.) κατάλληλα προμηδοτούμενος (Γ' — Δ περ οχή κινήτρων) θὰ μπορούσε νὰ φέρει τεράστια αποτελέσματα και νὰ δραστηριοποιηθῆ, ἐκτός ἀπὸ τὴν καλλιέργεια, τὴν συγκομιδὴ τὴν ἀποξήρανση και τὴν συσκευασία, στὸ ἐμπόριο τους και τὴν εξαγωγή τους (ἰσως ἀποκλειστικά) ΣΤΟΥΣ ΚΥΘΗΡΙΟΥΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ. Ἐχουμε μὰ ἀγορὰ τῆς τάξης καταναλωτικῆς κοινῆς 50.000 ἀτόμων στὴν Αὐστραλία και δὲν τὴν ἔχουμε κατάλληλα ἐκμεταλλεῦται γιατί μὰς λείπει ὁ φορέας που θὰ δραστηριοποιήσει τὴν ἐντατικὴτητα τῆς παραγωγῆς θὰ ὀργανώσει τὴν τυποποίηση τοῦ προϊόντος και θὰ πραγματοποιήσει τὴν εξαγωγή του. Γιατί εἶναι βεβαίως πὼς ἓνα γνήσιο Τσιριγιώτικο προϊόν, ὄχι ἀπλῶς θὰ καταναλώνεται στὴν Αὐστραλία ἀλλά, θὰ γίνεται κυριολεκτικὰ ἀνάγκαστο πρὶν ἀκόμη φθάσει.

Ἐπίσης, τὸ νησί προσφέρεται ἀφάνταστα σὰν ΚΥΝΗΓΟΤΟΠΟΣ γιατί ἀποτελεῖ πέρασμα πουλιῶν. Ἀλλά ταυτόχρονα μπορεί νὰ δημιουργηθοῦν ἐκτροφεία θηραμάτων μεγάλης ἀπόδοσης τὰ ὅποια και θὰ ἀπασχολοῦν πολλὰ άτομα ἀλλά και θὰ μπορούν νὰ χρησιμεύσουν γὰ τεχνιτοὶ κυνηγότοποι, (φασιανὸ κλπ.) Συνάμα δέ, τὸ νόστιμο ΨΑΡΙ τῶν θαλασσῶν μὰς μένει ἀναξιοποίητο ἐπιχειρησιακὰ ἀπὸ τὴν ἔλλειψη συνεταιριστικότητας. Ὅπως ἐπίσης ἡ ΟΣΤΡΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ και ἡ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ εἶναι δραστηριότητες ἐπίσης ἐκμεταλλεύσιμες.

Γιὰ τὸν ΟΡΥΚΤΟ ΠΛΟΥΤΟ τοῦ νησιῶς μὰς, ἂν και δὲν ἔχουμε προβεῖ ἈΚΟΜΗ σὲ μελέτη διαπιστώσεως τοῦ ἐκμεταλλεύσιμου ἢ ὄχι, τῆς ποσότητας και τῆς ποιότητάς του, τὰ στοιχεία λένε: πὼς στὸν Ποταμὸ και στὸ Μυλοπόταμο τὸ ΜΑΡΜΑΡΟ εἶναι ἀρίστης ποιότητας. Ὁ ΛΙΓΝΙΤΗΣ ἀφθονεῖ στὸ Καφάλι, τὴν Ἀγία Πελαγία και Πύλακα (Ἀλεξανδράδες), ὅπου πολλοὶ Τσιριγιῶτες θυμοῦνται που τὸν φόρτωσαν σὲ θαπόρια κοντὰ στὴν Κομπονάδα. Τὸ ΘΕΪΑΦΙ στὴς Καλοκαιρινές και τὰ Μυρτιάδια, ὅπου ἀνακαταμμένο με τὴν ἄμμο τὸ χρησιμοποιοῦσαν οἱ παλαιοὶ Τσιριγιῶτες γὰ θεοῖα στὰ ἀμπέλια τους.

Ἀλλά και τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀπὸ τὸ γεγονός πὼς ὑπάρ-

χουν πολλά ζώα και είναι εύνοητη ή σκέψη για την εκμετάλλευση των διαφόρων προϊόντων όπως το ΓΑΛΑ, ΤΥΡΙ, ΜΑΛΙ, κλπ. Στο θέμα του τυριού υπάρχει ήδη πλήρης εξοπλισμός Τυροκομείο αλλά είναι αυτή τη στιγμή κλειστό από την έλλειψη συνεταιριστικότητας. Το ΚΡΕΑΣ, που θα μπορούσε να δημιουργήσει μία τοπική μονάδα, προσκρούει κυρίως στην έλλειψη ψυγείων και αποθηκευτικών χώρων, κάτι, που φαίνεται πως μακροχρόνια θα μπορούσε να καλύψει ό ένας ή και οι δύο Γεωργικοί Συνεταιρισμοί του νησιού.

Αυτές οι πρωτογενείς μονάδες, θα μπορούσαν να

γίνουν, στα πλαίσια των ήδη υπάρχοντων διοικητικών φορέων (Κοινοτήτων κλπ.) ή Οικονομικών Οργανισμών (Εγγώριος περιουσία) και σε συνδιασμό με την εκμετάλλευση μιας ανανεώσιμης μορφής ενέργειας, που βρίσκεται σε αφθονία κι' αυτή στο νησί (Ηλιακή, Αιολική, Γεωθερμική, Κυμάτων κλπ.). Αυτές οι πρωτογενείς μονάδες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν με έπιμερισμό στόχων και κλιμακωτες δαπάνες για την αξιοποίηση των μεγάλων δυνατοτήτων του νησιού μας. Έμεις θέτουμε το θέμα, προβληματιζόμαστε και προβληματίζουμε, ΕΣΕΙΣ αναρωτηθείτε.

Αυτό που αγαπώ

Αυτό που αγαπώ
δεν είναι εδώ
για να το δω
μακρύ ταξίδι.

Γραμμή για το Νοτιά
πυξίδα η καρδιά
κι ο δρόμος στη στεριά,
στριφτός σα φίδι.

Και φτάνω μες την σιγαλιά
κι η καλησπέρα πρώτη,
με πάει πάλι αγκαλιά
στην παιδική μου γειτονιά,
στην πρώτη μου την νιότη.

Αυτό που αγαπώ
δεν είναι εδώ,
για να το δω
σύντομο δρόμο

τραδώ με την ψυχή,
είμαι και τώρα εκεί,
μέσα σε μια στιγμή
κλείνω τα μάτια μόνο.

ΝΙΤΣΑ ΦΡΙΑΙΓΚΟΥ

Τὸ πνεῦμα τοῦ παλῆνου Τσιρίγου

Τση ἀνοιξης ἓνα πρωί
μ' αἆρα και μ' ἀντᾶρα
σα φάντασμα μία μορφή
κυλά στην κασιφάρα.
Στριφογυρνά στα βόλτα
γυρίζει στα χαλάσματα
κι ἀπὸ πορτί σε πόρτα
συναπαντᾶ φαντάσματα.
Στα πανωστράτια σταματᾶ
στα τρίστρατ' ἀγναντεύει
μεσ' στει πηγάδες σαν κυττᾶ
κάτι να βρει γυρεύει.
"Αντρας δεν εἶναι οὔτε γυναίκα
μοιάζει με γέρικο παιδί
ροῦχα φορεῖ για ἄλλους δέκα
και ράσσο ἄσπρο και φαρδύ.
Καθῶς πο σύμπορα πηδᾶ
και δουκολιές αφήνει
πότε δωνά πότε κειδᾶ
πάντα ξιπᾶ τα χτήνη.
"Όλοι το φάντασμα ρωτοῦν
ποιό νᾶναι ἦντα γυρεύει
"Άλλοι γλακοῦνε να κρυφτοῦν
κι ἓνας παπᾶς γητεύει.
Μον' ἓνα παιδί που συναπτᾶ
και το ρωτᾶ ποιο νᾶναι
σ' αὐτὸ το φάντασμ' ἀπαντᾶ
με λόγια που σκορπάνε.

★

«Τὸ πνεῦμα εἶμ' ἀπ' το νησί
που πάνω του καθεῖσαι
κειᾶ που γεννήθηκες και σύ
και κειᾶ που τώρα εἶσαι.
»Εἶμαι του παλιού Τσιρίγου
το πνεῦμα που παντοῦ γυρίζει
κι ἀπ' τη σκεπή του Μπαρμπαρήγου
στου Κουμέσου το κοντρί σφυρίζει.
»Κλαίω τσι χρόνους τσι παληούς
και τσι καινούργιους κλαίω
και σα στη μπόρα τσι χοχλιούς
αργοσέρνομαι και λέω.
»"Όπου κυττάζω ερημιᾶ
κι ὅπου πατῶ χαλάστρα
φωνή δεν ἔρχεται καμμιᾶ
και δεν ἀνθίζει πλεᾶ γλάστρα
»Πίσω Πηγᾶδι και Κάτω Χώρα
ὄλα ρημάξαν μονομιᾶς
κι αργοκυλά παντοῦ η ὦρα
πάνω σ' ερείπια λησμονιάς.
»Πᾶει και το νερό τ' Ἀμηνγαλιᾶ

του Μπαρμπαρήγου η Ἀρχιεπιᾶ
κι η καρδιά που μέσα κλεί
κάθε καλό και λεβεντιᾶ.
»Σα λιγοστεῦουν οι ἀθρώποι
στο θεϊκό μικρὸ νησί
πληθαίνουσε γοργά οι τόποι
που οι δαιμόνοι πίνουνε κρασί.
»Και σε χωριᾶ και σε λαγγάδες
ὅπου τα χρόνια τα παληᾶ
εκατοκοῦσανε νεράιδες
κι ετραγουδοῦσαν με βιολιά
»τῶρα γεμίσανε ταβέρνες
με μουσική 'πο μηχανές.
Κλείστηκαν τα ζωτικά στει στέρνες
και οι νεράιδες βρίσκονται φτηνές.
»Αντί ν' ἀκούγονται φωνές
'πο γλυκολάλητα μωρᾶ
καυγάδες βλέπεις και ξυλιές
για χέρσα και καματερά.
»Αντί να λαλοῦν τα ζα στ' αλώνια
κρότους ακοῦς σιδερικῶν
κι οι κουβέντες ὄλες για κανόνια
των καλῶν και των κακῶν.
»Και στα ψηλά καμπαναριᾶ
αντί τον ὄρθρο να χτυποῦν
του πένθους τσι κραυγές θαρειᾶ
τα νυχτοπούλι' ἀντιλαλοῦν
»Τα πρινερά χαλάνε πο φωτιές
'πο τα λαγγάδια πάν' οι βοθρακοί,
δε κάνουν μέρτα οι μυρτιές
κι οι κοτσυφοί δε ζοῦνε πια εκεί.
»Εγγόνια δεν εμείναν ἐδῶ πια
ν' ακοῦν ἀπὸ γιαιγάδες παραμύθια
και στα ερείπια αἰώνια σκοπιᾶ
φυλάνε μοναχᾶ τα σαμαμίθια.
»Εἰς τα κάστρα μου εμείναν με τα χρόνια
εκκλησιές ερειπωμένες και στοιχειᾶ
και στει τάπιες ξεχασμένα τα κανόνια
του κάποτε ἐξέρναγαν φωτιᾶ.
»Ερειπωμένες μείναν κι οι θαρδιόλες
που φύλαγαν μην ἔρθουν πειρατές
και στει ἀλλάνες τους ξεράθησαν οι διόλες
σα να μην ἀνθισαν στα μέρη μας ποτές.
»Και στα ερειπωμένα μοναστήρια
νεκροκέφαλα με κόχες ανοιχτές
σε χωράφια πούταν τότε κοιμητήρια
να προσμένουν τους αἰώνιους εραστές.
»Οι σεμπερβίδες πούδβαιναν στει βράχους
σε πείσμ' ἀπὸ σιρόκου και βορριάδες
τῶρα χάθησαν 'πο ἀπληστους ζωμάχους

που τσι πούλησαν σε ξένων περαντζάδες.
 »Στσι εκκλησιές σκουράσανε τα τάματα
 κι οι λωποδύτες κλέβουν τσι εικόνες
 οι "Άγιοι δε κάνουν πλέα θάματα,
 τα τέμπλα τους τα σκέπασαν οι σκόνες.
 »Εις τα μέρη που πλατσούριζαν νερά
 ολόγυμες νεράϊδες κι Αφροδίτες
 μαγαρίσανε τον τόπο με σειρά
 οι ντόπιοι, τα παπόρια κι οι τουρίστες.
 »Πάνε τα χρόνια όπου άντρες σα Πολύφημοι
 εκλείναν τα βουνά σε δουκολές
 τώρα κίτρινοι, σκονοί, θαρῦθυμοι
 το χρόνο τους τον τρώει ο καφενές.
 »Κι όσοι φουντώσανε ν' αλλάξουμε νερά
 αντίς να μείνουνε στη γης μου δουλευτάδες
 γεμίσανε τσι τσέπες τους παρά
 μα κάνουνε σε ξένου αμπασάδες.
 »Μα κι οι λίγοι οπού μείναν στο νησάκι
 νύχτα μέρα να τζι τρώει η φαγωμάρα
 έφτασε νάναι σε χωριό και χωριουδάκι
 η διχόνοια, η μεγάλη τους κατάρια.
 »Κι όπως παληά 'πο τα σοχώρια
 αγνάντευς εληές και περιστέρια
 αεροπλάνα τώρα βλέπεις και παπόρια
 τον "Άρη να κρατάνε 'πο τα χέρια.
 »Κι όπως έτρεμε παληά ο Τσιριγώτης
 μήπως έρθουν και τον σφάζουν Αλγερίνοι
 έτσι και τώρα τρέμει πάλ' η Ανθρωπότης
 τσι ανθρώπους που «δουλεύουν» την ειρήνη.
 »Και γω το πνεύμα του νησιού σας το παληό
 να γυρίζω με ξιπάσματα τσι νύχτες
 και το χάλι μας να βλέπω με καύμο
 με συντροφιά μοναδική μου Δροσουλίτες.
 »Τώρα κρύφτηκα και 'γω σ' απανωπόρτια
 σε λαγκάδες σε ξωκλήσια και σε μύλους
 και κάθε χρόνο εις του Πάσχα τα μεθόρτια
 βγαίνω όξω και μετρώ οχθρούς και φίλους.
 »Το πιστεύω πως δε ξώφλησα ακόμη
 και πως νέοι θα με δούν και θα με νοιώσουν
 και πως κάποτε θα θέλουνε συγγνώμη
 όσοι χάλασαν, χαλούν κι όσ' αποσώσουν».

Είπε το φάντασμα κι εχάθη
 στη καταχνιάς την άκρη.
 Και το παιδί κατάλαβε κι εστάθη
 μ' ένα κόμπο στο λαιμό και μ' ένα δάκρυ.

★

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

- Κατσιφάρα = πυκνή ομίχλη
- Βόλτο = τοξοειδής γροφή χτισμένη με πέτρες και λάσπη
- Σύμπορο = χωράφι μέσα στο οποίο είναι χτισμένο και το σπίτι κι έχει κοινή είσοδο
- Βουκολέα = κλειστό χωράφι όπου βόσκουν βόδια ή άλλα ζώα
- Γλακώ = τρέχω γρήγορα
- Γητεύω = διώχω το κακό ή την αρρώστια με ειδική προσευχή (γητεία)
- Χοχλιός = σαλιγκάρι (κοχλίας)
- Μπόρα = δυνατή βροχή
- Καματερό = χωράφι καλλιεργήσιμο
- Βοθρακός = βάτραχος
- Μέρτα = καρποί της μυρτιάς
- Σαμαμίθι = μικρό ζώακι σα σαύρα που ζει συνήθως στα χαλάσματα
- Βαρδιόλα = μικρό παρατηρητήριο σε παραθαλάσσια ψηλά βουνά
- Σεμπερβίδα = αυτοφυές λουλουδάκι των Κυθηραϊκών βράχων που μένει ζωντανό για πολλά χρόνια
- Σιρόκος = ο Ν.Α. άνεμος
- Μαγαρίζω = γεμίζω ένα τόπο βρωμιές
- Αμπασάδα = μικρή εξυπηρέτηση
- Ξιπάσματα = φαντάσματα (ξιπώ = τρομάζω κάποιον)
- Κειά = εκεί
- Στι, τζι = τις, τους
- Κουτρί = ξερό χωράφι με πέτρες
- Λαλούν τα ζα = οδηγούν τα ζώα με φωνές
- Αλτάνα = μικρός χώρος κοντά στο σπίτι φυτεμένος με λουλούδια
- Σιδερικά = όπλα

ΜΑΝΟΛΗΣ Π. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΣ (Αμφιδάμας)

Τσιριγώτικο διήγημα

Αγάπη σε παρένθεση

Τό ταξί φρενάρησε απότομα στην πλατεία. Και σταμάτησε. Εκείνη πήδησε έξω με μια ισάντα ταξιδιού στο χέρι. Με μια περίεργη θλιψη στη μιλια.

— Πότε να γυρίσω, κυρία; Ρώτησε ο ταξιτζής.

— Γύρω στις 9 το βράδυ! Έχω τόσα να δω και να κάνω...

Ό άλλος χάθηκε αφήνοντάς την μονάχη στην έρημη πλατεία της Αγίας Τριάδας. Μονάχη, με τον καιρό ήλιο του μεσημεριού που κατηφόριζε ανελέητος.

Καθισμένη στο πεζούλι προσπαθούσε τώρα να ταξινομήσει όπως — όπως τις μπερδεμένες αναμνήσεις της νύχτας.

Τα Κατσουλιάνικα βρίσκονται κοντά στον Ποταμό, το δεύτερο μεγάλο χωριό του Τσιριγώ. Πριν από λίγες δεκάδες χρόνια, τα Κατσουλιάνικα σφζανε από ζωή. Σήμερα οι κάτοικοί τους δεν ξεπερνούν τους δέκα. Μια εγκατάλειψη θανάτου, να σου πλακώνει τη ψυχή...

Αυτή την περίοδο, μέσα Ιουλίου, ζούσε εδώ περιστασιακά ο «φτασμένος» του χωριού, ο ζωγράφος Μιχάλης Σπανός. Σε μια μικρή καμάρια, χωμένος μέσα σε πίνακες και βιβλία. Όχι ότι δεν έβγαίνε. Συχνά περιδιάβαζε στα χωράφια με το θαλιτσάκι της δουλειάς στ' αριστερό του. Έτσι, σαν κάτι τον συγκινούσε, καθότανε πάνω σε κανένα μαντρότοιχο και ξεκινούσε. Με άχνες πινελλιές στην αρχή. Και ή συνέχεια στο εργαστήριο. Σοβαρός ο Σπανός αλλά όχι άκατάδεκτος. Μια καλημέρα την είχε για όλους, σπλάγνο κι' αυτός καθώς ήταν της ίδιας τσιριγώτικης γης.

Ακούγοντας το θόρυβο από το ταξί, αιβνιδιάστηκε. Δεν είχε, βλέπεις, αρχίσει ακόμα ή θερινή εισβολή των λογής τουριστών. Έτσι, για ένα διάλειμμα, σκέφτηκε να βγει μέχρι το «Προβάλι». Μ' όλο που είχε ξεπεράσει τα 40, αισθανότανε ζωντανός και άερατος. «Οί καλλιτέχνες δεν γερνάνε, μόνο μεγαλώνουνε», του άρεσε να λέει.

Στο πλαϊνό πεζούλι της Έκκλησιās την είδε ξεχασμένη ν' άγναντεύει τον Ποταμό. Ποιά ναταν; Όχι,

δεν του φαινότανε ντόπια και γνωστή. Μήπως ξένη;

Ό ζωγράφος προχώρησε προς το μέρος της με σταθερά βήματα. Σαν πισωστράφηκε, της πέταξε μια

— Καλημέρα!

Του ανταπέδωσε πρόθυμα το χαιρετισμό με τα σπασιμένα της έλληνικά. Και μείνανε για λίγο σιωπηλοί, να κοιτάζει ο ένας τον άλλον προσπαθώντας να μαντέψουνε ταυτότητες και ιστορικά.

— Κυθήριος; Τόλμησε πρώτη.

— Ναι, είμαι ο ζωγράφος Μιχάλης Σπανός. Έσείς;

Την είδε προσωρινά να «τά χάνει», να αιβνιδιάζεται. Σάν συνήλθε:

— Λέγομαι Νίνα Νέλσον! Είμαι καθηγήτρια σε αμερικανικό Πανεπιστήμιο. Και ποιήτρια. Πρόστεσε σαν με κάποια ντροπή. Το πατρικό μου, Μαρκ.δη. Κω.σταντίνα Μαρκίδη. Κάποιο χάλασμα θα είναι τώρα το σπίτι του παππού...

Σειρά του τώρα να μήν μπορέσει ν' άρθρώσει λέξη...

Στο στενό άτελιέ του Σπανού κοιτάζονταν άφωνοι στα μάτια. Δέκα πέντε χρονών εκείνη είχε φύγει για την Αμερική. Τότε... στο ξεκίνημα της ιστορίας τους. Εκείνος πάλι, λίγο μεγαλύτερος, ανέβηκε στην Αθήνα. Σχολή Καλών Τεχνών, Παρίσι, Μόναχο. Εκθέσεις άτομικές, ομαδικές, βραβεία...

Το «Νέλσον» ήταν που μπερδευε τα πράγματα. Είχε διαβάσει στίχους μ' αυτό το όνομα σε έντυπα έλληνικά. Αλλά πού να φανταστεί!

Πόσα χρόνια! Μια ζωή... Η πρώτη αγάπη...

Του πρόσφερε τα χέρια της στα δικά του. Τα πολύτιμα χέρια μιας ποιήτριας. Συμπληρώνοντας:

— Δεν λησιμονιέται! Δυό μαργαριτάρια έκαναν, να κολήσουν από τα μάτια της. Τα πρόλαβε. Κρατήθηκε.

— Ό άντρας σου τί επαγγέλλεται;

— Είναι ένας θαυμάσιος τεχνολόγος. Ήλεκτρονι-

κός. Ἀμερικανὸς γνήσιος. Δουλεῖ σὲ μιὰ μεγάλη
φίρμα Τηλεγράσεων. Μὲ λατρεῖ. Ὑστερα φυσικά
ἀπὸ τίς... μπζινες! Ἔτσι, ἀποφάσισα μονάχη τὸ τα-
ξίδι. Προσκύνημα στοὺς χώρους τῆς γιότης.

— Θέλεις κάτι ν' ἀκούσεις μέχρι νὰ ἐτοιμάσω τὸ
τραπέζι;

Τοποθέτησε στὸ «SANYO» μιὰ κασέττα μὲ ἰταλι-
κὰ ρεϊρὸ τραγουδάκια. Τὸ πρῶτο μιλοῦσε γιὰ χωρι-
σμό. Τὸ ἄλλαξε βιαστικά. Τὸ δεύτερο ὕμνοῦσε τὸν
ἥλιο. Καλὸ!

Ἡ γυναίκα σηκώθηκε καὶ δάλλθηκε νὰ χαζεύει
σοτὺς ἀπλωμένους πίνακες. Ὅλο χρώματα μουντά,
πολὺ γκριζο. Γιατί τόση θλίψη στὴ ψυχὴ ἑνὸς φτα-
σιένου;

— Τί κάνουν οἱ δικοί σου; Τοῦ φώναξε.

— Τὰ παιδιὰ, στὰ σπιτικά τους! Ἡ γυναίκα μου
νταντεύει τὸ πρῶτο μας ἐγγονάκι. Τοὺς ἄφισα κι' ἦρ-
θα μόμος. Γιὰ ἡσυχία, δουλιὰ καὶ περισυλλογὴ.

— Μπορῶ ν' ἀλλάξω; Μ' ἐνοχλεῖ τρομερὰ τὸ τζήν
παντελόνι! Κρατῶ ἕνα ἀνάλαφρο ἐμπριμὲ φουστανάκι.
Πέταξε σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ τὰ παπούτσια.

— Πειράζει νὰ κυκλοφορῶ ξυπόλητη; Σὰν τότε;
Δὲν πῆρε ἀπάντηση. Ὁ ζωγράφος πάλευε τίς ὀ-
μελέτες. Πετσόκοβε τὴ σαλάτα καὶ ἔλεγχε τὴν κρυά-
δα στὶς μύρες ποὺ ὑπῆρχαν στὸ ψυγεῖο.

Μετὰ τὸ φαγητὸ τὴν παρακάλεσε νὰ τοῦ διαβάσει
στίχους τῆς. Μὲ τὰ γουστόζικα ἑλληνικά τῆς.

— Δὲν θὰ τοὺς κοροϊδέψεις; Ἔτσι; Τὸν προει-
δοποίησε.

Σηκώθηκε, πάντα ξυπόλητη, καὶ δάλλθηκε νὰ φά-
γνει: στὰ χαρτιά τῆς. Κάτι ἔβριξε κι ἔκανε ν' ἀρχίσει.

— Ὅχι ἀκόμη, παρακάλεσε ὁ ζωγράφος. Ὅχι ἀ-
κόμη!

Πλησίασε κοντά, γονατίζοντας πλάι τῆς. Ἄφησε

τὸ κεφάλι στὴν ποδιά τῆς σὲ μιὰ τέλεια ὑποταγὴ καὶ
κῦτσεγκατάληψη.

— «Ἐφυγες καὶ πᾶς σὰν τὸ καλοκαίρι.

Λὲς πὼς μ' ἀγαπᾶς, μὰ... ὁ Θεὸς τὸ ξέρει!»

Οἱ στίχοι τῆς πατούσανε στὴν παράδοση. Αὐθόρ-
μητοι, ἀληθινοί, στοχεύανε περισσότερο στὴν καρδιά.
Στίχοι μὲ πίκρα, μὲ νοσταλγία, μὲ Ἑλλάδα.

Σὰν τέλειωσε, ἔνοιωσε τὰ χέρια τῆς νὰ παζοῦνε
μὲ τὰ μαλλιά του. Ἀραιὰ, ν' ἀσπρίζουνε πια, τὶ τάχα
νὰ τοὺς ζηλέψει; Κι ὅμως, τὰ χέρια τῆς ψάχνοντάς
τα, μοιάζανε ν' ἀναζητᾶνε τὴ ψυχὴ του.

Δὲν μιλήσανε γι' ἀγάπες. Τί θὰ ὠφελοῦσε; Ἡ ἀ-
γάπη εἶχε ἀπλώσει: πέπλο ἀόρατο γύρω τους καὶ τοὺς
εἶχε περιβάλλει μὲ τὴ ζεστασιά τῆς.

— Μὴ φύγεις ἀπόψε! Τὴν παρακάλεσε. Ὅχι τό-
σο σύντομα! Τοῦρθε νὰ κλάψει. Νὰ γιομῶσει τὰ χέ-
ρια τῆς δάκρυα. Τὸν καθησύχασε. Ἔσιω... Κι ὁ τα-
ξιδιτζής... ἄς ξαναρχότανε!

— Ἡ ἀγάπη μας δὲν μοιάζει σὰν μιὰ περὲνθεση
χαρᾶς στὸ διάβα τῆς ζωῆς; Ρώτησε Ἐκείνη. Κι ὕστε-
ρα πάλι: σιωπὴ. Μὰ ἡ μυσταγωγία εἶχε κίβλας ἀρ-
χίσει...

Ἀπὸ ἐκείνη τὴν περίοδο καὶ πέρα, οἱ πίνακες τοῦ
ζωγράφου Μιχάλη Σπανοῦ φαντάζανε ὅλο μὲ χρώ-
ματα ζωηρά. Τὸ μαῦρο καὶ τὸ γκριζο εἶχανε παρα-
χωρήσει τὴ θέση τους σὲ κίτρινο καὶ σὲ κόκκινο. Οἱ
τεχνικριστικοὶ τὸ προσέβλεπε χωρὶς νὰ μποροῦνε νὰ ἐξη-
γήσουνε τὸ γιατί.

Ὅσο γιὰ τοὺς στίχους τῆς Νίνας Νέλσον, παρουσι-
άζονται περίεργα ἀνανεωμένοι στὸ νέο της βιβλί-
ο. Μὲ περισσότερο λυρισμὸ καὶ εὐαισθησία. Ἔτσι πὺρ τὴ
θραβεῖο τῆς ἑλληνικῆς Παροικίας, ἐκεῖ στὴν Ἀμερι-
κῆ, νὰ τὸ διεκδικεῖ στὰ σίγουρα. Καὶ μακάρι...

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΣ

Και πάλι ο «Ιωάννης Κατούνιος»

Πρός

Τό Περιοδικό «Τά Πνευματικά Κύθηρα»

Κύριε Διευθυντά,

Ἡ ἀλήθεια γιά τό Κατούνιο μετά τήν ἀποκάλυψη γιά δεύτερη φορά ὅτι δέν γεννήθηκε στή Βέροια ἀλλά εἰς τὰ Κύθηρα.

Μέ σχετικά μεγάλη καθυστέρηση θά προσπαθῶ νά δώσω μιᾶ ἀπάντηση σιό σημεῖωμα τοῦ λογοτέχνη κ. Ἀδάλογλου, σχετικά μέ τόν Ἰωάννη Κατούνιο, πού δημοσιεύθηκε στό ἔγκριτο περιοδικό σας «Τά Πνευματικά Κύθηρα» ἀριθ. τευχ. 2 Μάρτιος 1983.

Τό δημοσίευμα αὐτό τό εἶχα ὑπ' ὄψη μου καθώς καί δύο ἄλλες ἐκδηλώσεις πού ἀκολούθησαν. Ἡ μ.α εἶναι ἡ ἐκπομπή τῆς ΕΡΤ τῆς 27) 11) 83 μέ θέμα τή Βέροια καί ἡ ἄλλη μία δημοσίευση τοῦ κ. Γεωργίου Χιονίδη στή «Μακεδονικά» τόμ. 22ος 1983, πού κυκλοφόρησε πρόσφατα. Μέ τίς τελευταῖες δύο ἐκδηλώσεις δέν θά ἀσγοληθῶ, διότι τίς θεωρῶ παράκαιρες καί χωρίς ἀντικείμενο. Πρόκειται γιά ἕνα ἀκόμη πνευματικό ἐπιμύρημα, ἴσως τό τελευταῖο, προἰόν ὑποθετικού λόγου καί τῆς φαντασίας ἑνός λογοτέχνη πού πιστεύει ὅτι χωρίς ἱστορικό ἀντικείμενο εἶναι δυνατό μέ αὐτά πού ὑποστηρίζει νά ἐδραιώσει τήν πεποίθησή στήν κοινῇ γνώμη, ὅτι ὁ Κυθήριος Ἰωάννης Κατούνιος γεννήθηκε στή Βέροια. Τό σημεῖωμά μου αὐτό δέν στοχεύει στή διεκδίκηση τοῦ τόπου γέννησης καί καταγωγῆς τοῦ Κατούνιου, γιατί αὐτά γιά μᾶς εἶναι δεδομένα. Σέ ἀντίθεση μέ τούς διεκδικητές του ἐμεῖς οἱ φυσικοὶ ἀπόγονοί του δέν κάμαμε ποτέ καμμία προσπάθεια μέ παρουσίαση παραπλανητικῶν μεταφράσεων ἱστορικῶν, κειμένων καί ἀποσιώπηση ἱστορικῶν γεγονότων γιά νά ἀποδείξουμε ὅτι εἶναι δικό μας αὐτό πού κατά τούς ἀνθρώπινους ἀλλά καί τούς θεῖους νόμους «νόμοι τῆς δημιουργίας» μᾶς ἀνήκει.

Ἡ ἀντίπερα δόχη δέν χάνει καμμία εὐκαιρία νά διακηρύττει URBI ET ORBI τόν ἀδάσιμο ἱστορικό ἰσχυρισμό ὅτι ὁ Κατούνιος γεννήθηκε στή Βέροια. Ἡ ἐμμονή τους ἀπάνω σ' αὐτή τήν ἀνεδαφική ἀρχή κι' ἡ ἀγωνιώδης προσπάθειά τους νά ἀποδείξουν τό ἀναπόδεικτο μέ κάθε τρόπο, προδίδουν τήν ἀνησυχία πού τούς συνέχει γιά τήν ἀποκάλυψη τῆς ἱστορικής ἀλήθειας. Αὐτή τους ἡ τακτική κι' οἱ ἀντιφατικές πληροφορίες τῶν διαφόρων μελετητῶν τῆς ζωῆς καί τοῦ ἔργου τοῦ Κατούνιου μᾶς δημιουργήσαν στήν ἀρχή τήν ὑπόνοια καί στή συνέχεια τή θεβαιότητα

ὅτι κάτι τό ἀσυνήθιστο παράξενο περιέκλειε αὐτή, ἡ ὑπόθεση.

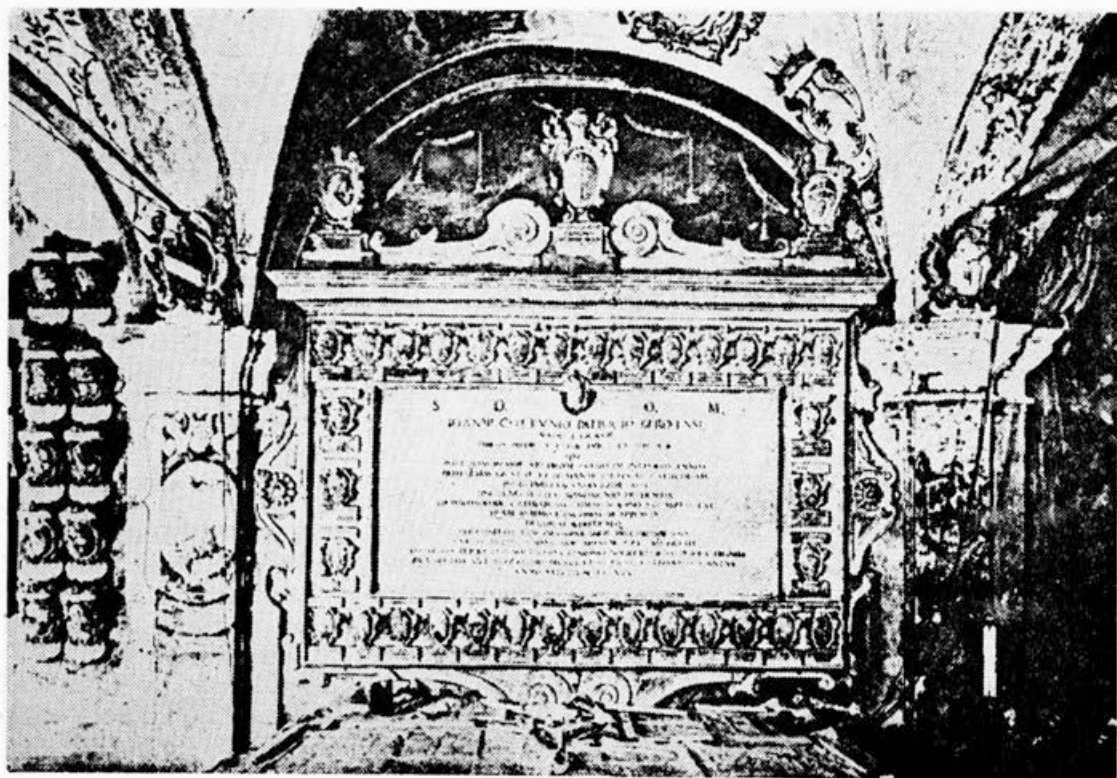
Τό σφάλμα τοῦ κ. Ἀδάλογλου ἦταν νά ἀναφερθῆ καί νά ἐπικαλεσθῆ τό κείμενο τῆς ὑπ' ἀριθ. 2 ἐπιγραφῆς πλάκας πού ἀναφέρεται στόν Κατούνιο καί εἶναι ἐντοιχισμένη στόν ἄνω ὄροφο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς BOLOGNIA Ἰταλίας. Ὁ κ. Ἀδάλογλου δέν ἐγνώριζε τήν παροιμία πού λέει: «Ὅποιος ἔχει γυάλινο σπίτι δέν πετᾶ πέτρες στοῦ γείτονα τήν οὐλή». Ὑπετίμησε περισσότερο ἀπ' ὅσο ἔπρεπε τίς δυνατότητες τῶν ἀντιπάλων του. Σέ ἐπίμετρο ἡ ἐκπομπή τῆς ΕΡΤ καί τό δημοσίευμα τοῦ κ. Γ. Χιονίδη ἐπίεσαν τὰ πράγματα καί ἐγίναν ἀφορμή νά ἀποκαλυφθῆ πρόωρα ἡ ἀλήθεια, γιά ἄλλη μία φορά, γιά τόν τόπο γέννησης τοῦ Κατούνιου. Ἡ ἡλικία μου καί ἡ ἐπισημὴ ὑγεία μου καί ἀν ἀκόμη τό ἤθελα δέν μου ἐπέτρεπαν νά γίνω ὑπερασπιστής τοῦ Κατούνιου. Πίστευα, ὅτι αὐτό ἦταν ἔργο τοῦ ἀμερόληπτου καί ἀντικειμενικοῦ μελετητοῦ τοῦ μέλλοντος, πού στόχος του δέν θά ἦταν ἡ αὐτοπροβολή καί ἡ ἱκανοποίηση τῆς ματαιοδοξίας του, ἀλλά μέ γνώμονα τήν ἱστορική πραγματικότητα καί τήν ἀλήθεια νά ἀποκαταστήσῃ τὰ πράγματα μέ βάση τὰ ἱστορικά κείμενα, ἕνα ἀπό τὰ ὅποια εἶναι καί τό κείμενο τῆς ὑπ' ἀριθ. 2 ἐντοιχισμένης ἐπιγραφῆς πλάκας στόν ἄνω ὄροφο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς BOLOGNIA. Βλέπε σχετική φωτοτυπία.

Καί τώρα λίγα λόγια γιά τό ἐπίμαχο δημοσίευμα τοῦ κ. Ἀδάλογλου. Ὁ κ. Ἀδάλογλου ἀναφέρει: στήν τελετή τῆς ἀποκάλυψης τῆς προτομῆς τοῦ Κατούνιου πού ἔγινε στή Βέροια στίς 9) 4) 82. Στή μαρμαρίνη πλάκα τῆς προτομῆς εἶναι σμιλεμένη μία ἐπιγραφή πού λέγει: «Ὁ Ἰωάννης Κατούνιος ὁ ἐκ Βεροίας σφός» κλπ. Θά μπορούσε ὁ κ. Ἀδάλογλου νά μᾶς πῆ πῶς ὕστερα ἀπό τόσους ἀνθρώπους ἐπιστήμους καί μὴ πού παρέστησαν στήν τελετή δέν βρέθηκε ἔστω καί ἕνας νά διαπιστώσει ὅτι ἀπό τό κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς ἔλλειπε τό πῶ οὐσιαστικό, τό μοναδικό στοιχεῖο, πού χωρίς αὐτό ἡ τελετή δέν εἶχε κανένα ἀπολύτως σκοπὸ καί νόημα; Ἀναφέρομαι στήν ἔλλειψη ἡμερομηνίας γέννησης τοῦ Κατούνιου στή Βέροια, πού τόσο ἐπίμονα καί ποικιλότροπα ἐπικαλοῦνται οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι γεννήθηκε σ' αὐτή τήν πόλη. Μήπως ὁ ἀντικειμενικός σκοπὸς τῆς τελετῆς δέν ἦταν νά τιμηθῆ ἡ μνήμη τοῦ Κατούνιου γιά τὴ συμπλήρωση 300 χρόνων ἀπὸ τὴν θάψην γέννησῆς του στή Βέροια; Ἐὰν ναι, τότε γιατί αὐτή ἡ οὐσιαστικὴ παράλειψη; Μήπως αὐτό θεωρήθηκε ὡς πλεονασμὸς μπροστά στὰ τόσο ἱστορικά σιό;

χεία που παραθέτουν οι υποστηρικτές αυτής της εκδοχής ή σαν κάτι το ξεπερασμένο; Και τώρα επικείμενης της αποκάλυψης της ιστορικής αλήθειας, τα παραπάνω στοιχεία θα πρέπει να θεωρηθούν ξεπερασμένα και χωρίς αντικείμενο αναγνώσιμα.

Ο κ. Αδάλογλου στο δημοσιευθέν σημειωμά του παραθέτει πληθυσμική μετάφραση, σε πιστότητα και πληρότητα, του κειμένου της υπ' αριθ. 2 επίγραφης

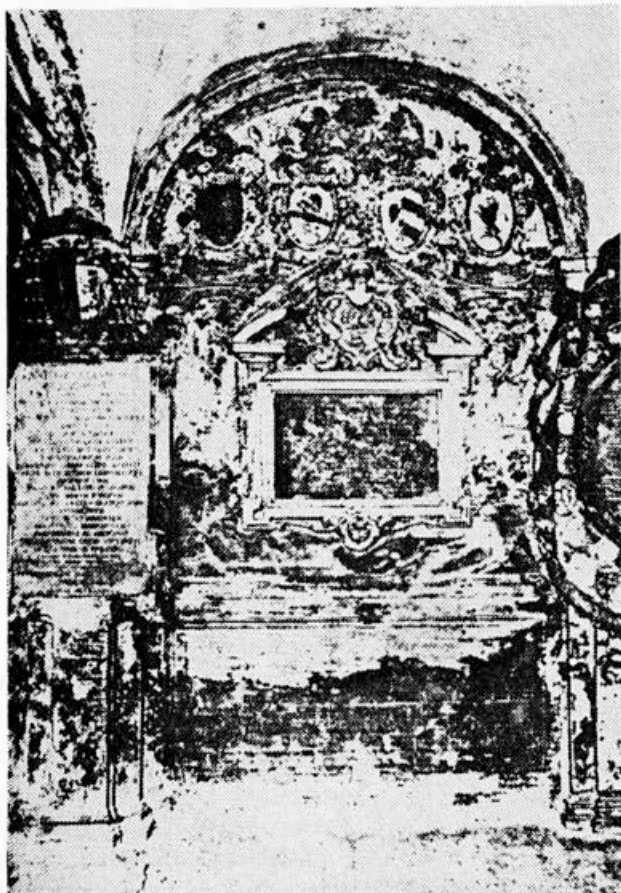
πλάκας, που είναι έντοιχισμένη στον άνω όροφο του Πανεπιστημίου της BOLOGNIA. Το κείμενο είναι σμιλευμένο στη λατινική γλώσσα και αναφέρεται στον Ιωάννη Κατούνιο. Υπάρχει και το υπ' αριθ. 1 κείμενο το οποίο είναι έντοιχισμένο εις τον α' όροφο του ιδίου Πανεπιστημίου και αναφέρεται και αυτό εις τον Ιωάννη Κατούνιο.

Αντιπαρέρχομαι όλα όσα έγραψε για τον Κατούνιο ο κ. Αδάλογλου σαν άσχετα με την ιστορική πραγματικότητα και χωρίς καμμία ιστορική αξία, για να σταθώ μόνον σε ένα σημείο του δημοσιεύματός του. Πρόκειται για το κείμενο της υπ' αριθ. 2 επίγραφης πλάκας που είναι έντοιχισμένο όπως είπαμε στο Πανεπιστήμιο της BOLOGNIA και αναφέρεται στον Κατούνιο. Πρόκειται για μία μετάφραση που με μεγάλη επιείκεια θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν παραποίηση και αποσιώπηση ουσιαστικών στοιχείων επισήμου ιστορικού κειμένου σε τέτοιο βαθμό, που να δημιουργεί έσφαλμένες έντυπώσεις και να οδηγεί σε πεπλανημένα συμπεράσματα. Η άνεπιτρέπτη αυτή μετάφραση του κειμένου δημιουργεί ζήτημα ήθικης τάξης και ευθύνης. Δεν δικαιολογεί την άγνοια της λατινικής, γιατί κοντά στα άλλα δεν παραθέτει σε μετάφραση τη χρονολογία του κειμένου της έντοιχισμένης πλάκας 1630. Έρωτούμε, γιατί αυτή ή παράλειψις της χρονολογίας του κειμένου και ή παραπλανητική μετάφραση του β' μέρους της α' πρότασης, που κατηγορηματικά διαψεύδει τους ανεδαφικούς ισχυρισμούς ότι ο Κατούνιος γεννήθηκε

στη Βέροια και βάζει τέρμα μιά για πάντα στην προσπάθεια παραχάραξης της ιστορικής αλήθειας; Γιατί κ. Αδάλογλου αποφεύγατε τόσα χρόνια να γνωρίσετε στον κόσμο ότι ή μὲν πρώτη επίγραφη πλάκα έντοιχίστηκε όπως φαίνεται στις φωτομικροστίες 15 Μαΐου του έτους 1620 και ή δεύτερη στο έτος 1630 και ο Ιωάννης Κατούνιος επέζησε 37 ελόκληρα χρόνια από τον έντοιχισμό της πρώτης και 27 χρόνια από τον έντοιχισμό της δεύτερης; Θα στοθούμε για λίγο στα δύο αυτά κείμενα των έντοιχισμένων επίγραφων πλακών για να κάνουμε μιά έρώτηση στον κ. Αδάλογλου. Δύο είναι οι περιπτώσεις. Το περιεχόμενο των δύο αυτών πλακών να το έγνωρίζαν αυτοί που μίλησαν κατά την τελετή της προτιμής ή να το άγνοούσαν. Μπορείτε να μάς πείτε κ. Αδάλογλου σε ποία από τις δύο αυτές περιπτώσεις θα μπορούσαν οι όμιλητές να θεωρηθούν αντικειμενικοί; Μή μάς πει ο κ. Αδάλογλου ότι τόσο ο ίδιος όσο και όλοι εκείνοι που με το γραπτό και τον προφορικό λόγο και τις πράξεις τους διακονίσανε την καινοφανή θεωρία για τη γέννηση του Κατούνιου στη Βέροια, άγνοούσαν αυτά τα δύο κείμενα ή

στιγμή που μας τα παρουσίασαν μεταφρασμένα στα μέτρα τους για τη δημιουργία έντυπώσεων. Φυσικό είναι ο Κατούνιος αφού ζούσε τόσο κατά τον έντοιχισμό της α' πλάκας όσο και κατά τον έντοιχισμό της δεύτερης να παρίστατο στη τελετή του έντοιχισμού. Επίσης δεν αποκλείεται να βοήθησε στη σύνταξη ή και να συνέταξε ο ίδιος αυτά τα κείμενα που είναι σημειωμένα στις δύο πλάκες. Μπορεί ο κ. Αδάλογλου να μας πει γιατί όλα αυτά τα χρόνια που ο Κατούνιος επέζησε των δύο επιγραφών έντοιχισμένων πλακών και εργάστηκε και δημιουργήσε κάτω από τη σκιά τους, δε έφρόντισε, δεν ενδιαφέρθη

κε για τη διόρθωση ή τη συμπλήρωση της φράσης που σαφώς αναφέρεται στη γέννηση και την καταγωγή του; Γιατί έδειξε τόση αδιαφορία για τη Βέροια

που κατά τους Ισχυρισμούς τους υπήρξε ο τόπος γέννησής του; Ξέρουμε ότι ο τόπος γέννησης του κάθε ανθρώπου είναι ένα από τα στοιχεία που προσδιορίζουν την ταυτότητά του. Που άλλου λοιπόν μπορεί να οφείλεται ή αδιαφορία του Κατούνιου για τη Βέροια, παρά εις το γεγονός ότι γεννήθηκε στα Κύθηρα και ότι κάθε άλλος Ισχυρισμός για το αντίθετο είναι εκ του πονηρού και απαράδεκτος, όπως μαρτυρούν τα δύο κείμενα; Ο κ. Γ. Χιονίδης εις το δημοσίευσμά του εις τα «Μακεδονικά» κάνει σύντομη μνεία του δικού μου δημοσιεύματος εις τα «Πνευματικά Κύθηρα», χωρίς να παραθέτει το πιο ουσιαστικό μέρος αυτού του κειμένου, που αναφέρεται στη γέννηση του Κατούνιου στα Κύθηρα και τη μετέπειτα επίσκεψή του στο νησί, τη γενέτειρά του, για να ανακαινίσει το γαδ του Όσιου Θεοδώρου, πολιούχου των Κυθέρων κλπ. κλπ. Πάνω σ' αυτό θά επανέλθουμε. Η αλήθεια είναι ότι ο Κατούνιος έζησε τόσο στη Θεσ/νίκη όσο και στη Βέροια. Ήταν ευγενής της Θεσ/νίκης και ευπατρίδης της Βέροιας, Έλληνας και καταγωγής, αλλά δεν γεννήθηκε σε καμία από τις δύο αυτές πολιτείες. Ο Κατούνιος είναι ένας από εκείνους που «έζησαν» για λίγο σ' τον Άπ. Παύλο και τον Βικέλα και όχι που «γεννήθηκαν» στη Βέροια. Αν παρ' έλπαυ ύστερα από όλα αυτά δε εξακολουθήσουν να υπάρχουν όπαδοί της παράλογης θεωρίας για τη γέννηση του Κυθηρίου Ιωάννη Κατούνιου στη Βέροια, τους παραπέμπουμε από τώρα στο σημείο αναφοράς που είναι ή επίγραφή έντοιχισμένη πλάκα υπ' αριθ. 2 στο 6' όροφο του Πανεπιστημίου της BOLOGNIA Ιταλίας. Σε περίπτωση που τα δημοσιευόμενα κείμενα των δύο επιγραφών πλακών είναι δυσανάγνωστα διαθέτουμε τα κείμενα σε κεφαλαία και σε μετάφραση από τη φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου της BOLOGNIA. Εύχαριστώ θερμά το συμπολίτη κ. Γάσο Κομνηγό, μέγιστο κάτοικο της BOLOGNIA για την πολύτιμη συνεισφορά του στη σύνταξη αυτού του σημειώματος.

Προσεχώς: Πώς γράφεται ή ιστορία και κρίσεις και σχόλια για τους ασχοληθέντες με τον Κατούνιο.

Μετά τιμής

Θ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ

Διδάκτωρ των Γεωπονικών, Έπιστημών

Πετεγολιές του Μπάλου

Σάτιρα «ρίμα» που γράφηκε από τον Αντώνιο Δημητρίου Πετρόχειλο «Μαμαλούκο» μετά από έναν αποκριάτικο χορό γύρω στα 1926.

Το Κρητισινό Σαββάτο
στου Τσιρίγου το χορό
πέντε δέκα από τη Χώρα
κι 'Ιμπεριαλ' ένα σωρό.

Μόλις μπεις βλέπεις χωριάτες
Καιμηνούς και Στρατηγούς
κι ας θυμίζει τ' όνομά τους
όρχοντες Βυζαντινούς.

Πρόεδρος είν' ο Λεβούνης
στην βελόδα του χωμένου
έχει μούσι και κοκάρδα
κι εν συνόλω συχαμένος.

Οι Τρ' φύλληδες παρόντες
με τα ρυάλια τα πολλά
πρωτ' ο Θόδωρος γελώντας
με τα δόντια τα χρυσά.

Ο κτηνίατρος Στρατάρχης
και ο Νίκος σκοτισμένος
και ο χεντροπαναγιώτης
ελαφρά μπογιατισμένος.

Ήταν ο Πορτολαμίος
και ο Σπύρος ο Ξερός
ήτανε του Στάη ο δούλος
κι απ' τα Δόκανα ο Γλυτσός.

Να κι αρχοντικές καράφλες
τα παιδιά της Καμιλίτσας
κι ο Αττίκ με τα γυαλιά του
φάνηκε για μια στιγμήτσα.

Μανταλιάνους αφθονίαν
βλέπω εις τα θεωρεία
και φορούν γυαλιά και φράκα
και κορδέλλες στα βρακεία.

Με σακκάκι ο Κομήνης
στην πλατεία και ο Μίμης
εις το θεωρείο ο Νιόνιος
μυσαφίρη του κυλεί
τον γιατρό τον Κοντολέο
και τονέ κερνά ρακί.

Ο Γιαννάκης όπως πάντα
από τροπέζι σε τροπέζι
μυστικά με παντρομένες
και με κοριτοθήκια παίζει.

Για τον Στάη τον ρωτάμε
εάν βάρθει και τί κάνει;
κι απαντούσε ότι πήγε
εις το τσαί του Μπαμπάνη.

Άκου θάλασσα μυρίζει
μούπον κι έστρεψα να δω
κ' είδα ένα καπετάνιο
μεταξύ μας ό,τι πω.

Ήτανε ο Μαχοιριώτης
κι η γυναίκα του μαζί
πόλκα αυτοί χερσηδούσαν
φός έπαζε το βιαλί.

Μια παρέα όλο Λειώτες
κι Ασπρονύχης αντάμα
κι όποιος ήθελε φός τρότ
απ' εκεί εξήτει ντόμα.

Μόλις μπεις αριστερά
εις το τρίτο θεωρείον
εκεί ήτανε στημένο
το μεγάλο στρατηγείον.

Ήκει ο Μανώλης Στρατηγός
μεσ' στο φράκο σαν τον λέτσο
έμοιοζε με τον Καρούμπα
ή και με τον Καρκαλέτσο.

Και του Βοσπετσάνου οι κόρες
Μαζί μ' ένα Καφαλιώτη
Και ο γυιός της Έσταπίνας
Αγκαλιά μ' ένα Λιώτη.

Ήτανε κι η Κακαρούνα
Και η κακαρουπούλα
Και η χήρα του Βασίλη
Του Παστού η Φραγκοπούλα.

Ήλειπε ο Αγαλιός
Κι' ο Αρώνης παρομοίως

Ήσαν και πεντ' ἔξη ξένοι
Και σαστήσαν οι καύμενοι
Σαν είδανε τον Λογοθέτη
Να πηδά χωρίς σεκλέτι.

Βρε μου είπαν «κειός ο Μαύρος
Εἶν' ἀράπης ἢ Ἰνδός;
Εἶναι ντόπιος ἢ ασιγγάνος
Ἦ μην εἶν' Ἀφρικανός;»

Με ρωτήσαν σάν τι τρίβει
Μέσα εις τα δάκτυλά του,
Εἶπα θάνατι κομπολόγι,
Κι' εἶτανε τα κάκαδά του.

Στον Μπουρδάρικο κλωτσούσε
και θαρραύσεις πως μαλλώνει
κι ἔμοιαζε αν τον θυμάστε
Θεός σχωρέστου του Μπαλώνη.

Ήταν Μπούμπλικος ο Μπάλος
πούκαμαν οι Τσιριγώτες
γι αυτό ἔδλεπες Ἀρχόντους
με χωριάτες και με Λιώτες.

Ήτανε και ο Οικονομάκος
Ναι του Μπόρου ο τμηματάρχης
που ο μισός ἦταν Μπατικοῦλος
κι ο μισός ἦταν Μανιάτης.

Το Μπουρδάρικο χορέφαν
Ἰμπεριάλοι με λουωτρίνια
με μεταξωτά καλτσούνια
και τσινούσαν με τσαλίμια

Κι εθυμήθηκα ἀμέσως
του χωριάτη τη ζωῆ
τράιστο στιβάνι πέτσα
φορτωτήρα και σχοινί.

Κι εἶπα χάλασεν ο Κόσμος
πὸν ἀλλάξανε τα χρόνια
γιατί ρίχνετε αυγά
και δεν ρίχνετε λεμόνια;

Ἐθιμικά

Τὸ κάψιμο τοῦ Ὀθραίου (Ἐβραίου)

Τὰ παλιὰ χρόνια και φυσικά καθ' ὅλα τὰ ἀπὸ τὸ 1920 προγενέστερα ὅτε τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα ἦτο ἀκραιφές και οἱ Χριστιανοὶ στὴ κυριολεξία, ἐφοβοῦντο τὸ Θεὸ και τηροῦσαν με θρησκευτικὴ εὐλάβεια, τίς νησιεῖες τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς κλπ. νήστευαν και ἐκκλησιαζόντουσαν ταχίτικα παρακολουθῶντες «τὸ Δυνάμειο» ἑσπερινὴ ἀκολουθία, τοὺς «Κανόνες», τοὺς «Χαιρετισμοὺς», τοὺς «νυμφίους», τὰ «12 Εὐαγγέλια», «Ἐπιτάφιο» ὅλα ἀκολουθίαι τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς γιόρταζαν τὸ Πάσχα μεγαλοπρεπῶς με ὀδελῆς, χοροὺς, τραγούδια τσουγγρισμα αὐγῶν, φιλιὰ ἀγάπης Χριστιανικῆς μεταξὺ ἀνδρῶν και γυναικῶν ἀδιακρίτως ἡλικίας μέ, τρίγωνα, κροτίδες, δυναμίτες, μάσκουλα, φώσφορα, βεγγαλικά κλπ. κλπ. με ἐπιστέγασμα και ἀποκορύφωμα τὸ κάψιμο τοῦ Ὀθραίου, με τὸ ὅποιο ἐπαιρναν ἐκδ' ἰκηση γιὰ τὴ σταύρωση τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοὺς Ἐβραίους.

Πρὸς τοῦτο ἔφταναν ἓνα Ἐβραῖο γερμίζοντας με ἄχυρα μία πλήρη ἀνδρική ἐνδυμασία, κεφάλι ἀχυρένιο

με καπέλο και μπαστούνι στὸ χέρι. Τὸν ἔστηναν σ' ἓνα ψηλὸ μέρος ἢ τὸν κρεμοῦσαν σ' ἓνα δένδρο και με τὰ κυνηγετικά τους τουφέκια τὸν πυροβολοῦσαν συνέχεια ἀπὸ κοντινὴ ἀπόστασι. ὄχι μόνον γιὰ νὰ τὸν «ἐκτελέσουν» ἀλλὰ και γιὰ τὸν κάψουν. Ὑστερα ἀπὸ πολλὰς τουφεκιὰς τὰ ἄχυρα πέρνανε φωτιά κι' ὅλος ὁ Ἐβραῖος ἐκείτο σάν ἀφάνη, διαλυόμενος και διασκορπισμένος ὑπὸ τῆς κατάρης, ἀναθέματα, ὕβρεις, γι' οὐχαῖσματα, σφυρίγματα και ἀλλαλαγμοὺς τῶν Χριστιανῶν πού γιόρταζαν ἐνθουσιωδῶς και μεγαλοπρεπῶς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου με ἀδιάκοπες κωδὼν νοκρυσίαις.

Τὸ κάψιμο και ἡ ἐκτέλεση τοῦ Ὀθραίου γινότανε τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία μετὰ τὴν ἀκολουθία τῆς Ἀγάπης.

ΠΑΝΟΣ ΒΡ. ΚΑΣΙΜΑΓΗΣ

ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ

«Δραγονάρες»

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Η Μάλτα με τους ιππότες της, την εποχή εκείνη, δεν εξαρτιώταν από κανένα άλλο κράτος, από καμμία μεγάλη δύναμη. Ήταν ανεξάρτητη. Βέβαια πολλοί από τους ιππότες ήταν Αγγλικής, Ιταλικής και κυρίως Γαλλικής καταγωγής, αλλά επολέμαγαν για δικό τους λογαριασμό. Διότι υπήρχε πάντα το δέλεαρ των κουρσαρικών θησαυρών. Ο βαθύτερος σκοπός όλων αυτών των κακοποιών στοιχείων ήταν η αιχμαλώτιση νέων γυναικών, ανδρών και παιδιών. Για να κάνουν το εμπόριό τους. Όλη η Μεσόγειος ήταν γεμάτη από γνωστά σκλαβοπάζαρα. Όπως η Τουλούζη στην νότια Γαλλία, η Μάλτα των ιπποτών του τάγματος του Αγίου Ιωάννου. Κάποιος ευρωπαίος ιστορικός αναφέρει, ότι η Μάλτα ήταν το μεγαλύτερο σκλαβοπάζαρο της Ευρώπης, τον 18ο αιώνα. Ο Γάλλος Νταβριέ γράφει, ότι το «παζάρι» των ιπποτών ξεχώριζε των άλλων χριστιανικών. Οι Μανιάτες είχαν το Οϊτυλο. Ο επίσης Γάλλος περιηγητής Γκιγιέ αναφέρει, ότι το Οϊτυλο το έλεγαν Μεγάλο Αλγέρι. Οι Έλληνες κουρσάροι του Αιγαίου είχαν την Κάρπαθο. Στην Μ. Ασία ήταν η Σμύρνη, αλλά το μεγαλύτερο όλων, ήταν το περίφημο Αλγέρι, στην βόρεια Αφρική. Το πιο οργανωμένο και πολυσύχναστο εμπορικό κέντρο αιχμαλώτων. Όπου η όλη εκδήλωση είχε χαρακτήρα πανηγυρικό. Αλλά αυτή είναι μία άλλη ιστορία. Όσο για τις τιμές, αυτές καμιά φορά πλησιάζανε τα άστρα, διότι είχαν να καλύψουν έναν συρφετό από υποκείμενα. Προμηθευτές, εμπόρους και μεσίτες.

Οι Μαλτέζοι εσχεδιάζαν να συναντήσουν το Γαλλικό εμπορικό ανοιχτά από τις Δραγονάρες και να του κόψουν τον δρόμο. Αρμάτωσαν τρία μύ-

στικά και περίμεναν. Μυστικά ήταν τα μικρά ιστιοφόρα Ισπανικού τύπου, με τα οποία είχαν έλθει στα Κύθηρα. Ήταν ελαφρά καράβια με τρία κατάρτια και τριγωνικά πανιά, κατάλληλα για άνετη και γρήγορη πλεύση σε αντίθετο άνεμο. Χωρίς πολλούς πύργους, στολίδια και πλοομίδια για να υπερέχουν στην ταχύτητα, των μεγάλων καραβιών.

Με γεμάτα τα μπρούτζινα πυροβόλα, με τσεκούρια και γάντζους, ξεχύθηκαν οι Μαλτέζοι θολωμένοι, από την ζέστη της καλοκαιρινής ημέρας και από την δίψα για το κούρσο. Όταν το τρικάρτο φάνηκε στα ξερνήσια, οι πειρατές διέκοψαν την νευρική αναμονή τους και όρμησαν, με στόχο να βρθούν μπροστά από τους Γάλλους. Ο σκοπός στο πελώριο κατάρτι, την «Βασίλισσα», είδε τα τρία ύποπτα πλοούμενα αριστερά τους και ειδοποίησε τον λαστρόμο. Ο λαστρόμος με την σειρά του ειδοποίησε τον καπετάνιο, που απολάμβανε λόγω του καύσωνος, την μεσημεριανή του ανάπαυση. Ο καπετάνιος κοίταξε με το κονοκυάλι τα μυστικά και έδωσε το σίμα του συναγεμμού.

Στο πρώτο κεράσι των Μαλτέζων επέβαιναν ο ξερακιανός αρχηγός τους και ένας γραφικός τύπος, ο αρχιπυροβολητής τους. Ένας γνήσιος Μαλτέζος, μουστακαλής με ώμους σαν παλαιστής, μαντήλι στο κεφάλι και πέτσινο σακάκι. Είχε μορφή άγρια, στεγνή και σκληρή. Είχε φ'μη μακάβρια διότι, όταν κοιτούσε με μισό μάτι σκορπούσε τον θάνατο και τον όλεθρο. Τόσο γερός ήταν στο σημάδι.

Όταν στο τρικάρτο κτυπούσε τοκαμπανάκι του συναγεμμού, ο Μαλτέζος από το πρώτο πειρατικό, που είχε φθάσει μπροστά στην «Βασίλισσα», είχε κλείσει το ένα του μάτι και σκόπευε ψύχραιμα. Επίσης με ψυχραιμία άναψε μόνος του, την θρυαλλίδα

του κανονιού και το κακό έγινε. Στην αρχή είδαν την λάμψη και μετά άκουσαν τον παταγώδη θόρυβο του πυροβόλου, σχεδόν ταυτόχρονα με τον θόρυβο του μεσαίου καταρτιού. Που έσπαζε παρασύροντας μαζί του ξύλα, ξάρτια, πανιά και ανθρώπους. Η οβίδα είχε βρή τον στόχο της. Οι Γάλλοι αντέδρασαν άμεσα, αλλά μόνο με τα πυροβόλα της πλώρης, που αστόχησαν λόγω της δημιουργημένης ταραχής. Οι Μαλτέζοι δεν επέμειναν, εξάλλου πύρινες φλόγες ξεπετάχθηκαν δραστήρια, στο κατάρτι του εμπορικού. Οι Τούρκοι στο βάθος, είδαν τα καινούργια πλεούμενα, άκουσαν τις κανονιές και με όλα τους τα πανιά ανοιγμένα, έτρεξαν να μπουν στο χορό. Οι Μαλτέζοι με την σειρά τους αντελήφθηκαν τους άσπρονδους εχθρούς τους και οι διαταγές του ξερακιανού, πέσανε σαν αστροπελέκια. Τα δύο πρώτα μυστικά θα πήγαιναν να συναντήσουν το Τουρκικό, το τρίτο θα πρόσεχε το Γαλλικό τρικάρτο. Η συνάντηση έγινε απότομα και δίαια. Οι κουρσάροι πλησίασαν τους Τούρκους και την κατάλληλη στιγμή, με επιτήδειες μανούβρες, σαν αερικά, γύρισαν τα ευέλικτα καράβια τους, με τα σπλισμένα πλευρά τους, κατά πάνω στο βαρύ ντελίφι, ξερνώντας φωτιά και θάνατο. Μια ομίχλη με άσπρους καπνούς άρχισε να καλύπτει τα πειρατικά. Οι οβίδες ήταν εύστοχες. Εσάρωσαν την πλώρη του Τουρκικού, άνθρωποι, ξύλα, σκονιιά εσκόρπισαν στον αέρα. Μαύροι καπνοί κάλυψαν το ντελίφι. Οι Τούρκοι έκαναν, σαν παλαβοί. Οι κανονιέρηδες δεν ήξεραν τί να κάνουν, γιατί τα Μαλτέζικα ήταν έξω από το όριο βολής των κανονιών τους. Οι αξιωματικοί τους εφώναζαν και έδριζαν. Δύο δάρκες και να τους κάνουν καλά. Ο καπετάνιος λύσσαξε.

Η τακτική επιθέσεως των Μαλτέζων, ήταν η πιό ευνοϊκή για να νικη-

θή ο εχθρός. Οι ναυτικοί την ονόμαζαν «κόφιμο του Τ». Οι πειρατές επετέθησαν, όπως η οριζόντια γραμμή, που σχηματίζει το «καπέλο» του γραμματος Τ. Με όλα τα κανόνια τους εναντίον των Τούρκων. Ενώ οι τελευταίοι αδυνατούσαν να απαντήσουν στο εχθρικό πυρ, με τα ισχυρά τους πλευρικά κανόνια, που δεν «έβλεπαν» τους κουρσάρους.

Οι Μαλτέζοι απομακρύνθηκαν γοργά στρίβοντας αριστερά τους. Έπειτα από λίγο όμως ξαναγύρισαν πλέοντας καταπάνω στους Μωαμεθανούς. Ο Τούρκος καπετάνιος ούρλιαξε να γυρίσουν το βαρύ καράβι προς τα αριστερά, ώστε να μπορούν να κτυπήσουν ελεύθερα από το δεξιό τους πλευρό. Οι πειρατές πλησίασαν και ξαφνικά έστριψαν τα φοβερά πλευρά τους εναντίον των Τούρκων, ξερονώντας πάλι φωτιά και θάνατο. Μιά πυκνή ομίχλη σχηματίστηκε από τους καπνούς, στα μυστικά. Το ντελίμι γύριζε αργά. Η πλώρη του ήταν 6 θισμένη μέσα στους καπνούς. Ο καπετάνιος του καταϊδρωμένος από την ζέση και την αγωνία, σαν μαστίγιο εγδαρε με την φωνή του, τους πυροβολητές του. Δεν είχαν μεγάλα περιθώρια, έπρεπε να διαστούν. Το πολεμικό τραντάχτηκε καθώς όλα τα πυροβόλα, της δεξιάς του πλευράς, απελευθερώθηκαν από τις βαρές οβίδες τους. Σείσθηκε ο τόπος από τον θόρυβο, της ομοβροντίας. Γέμισε η περιοχή καπνούς. Το πρώτο Μαλτέζικο κάτω από τα σιδηρά και ικανά χέρια του αρχικουρσάρου, με τις κατάλληλες μανούβρες κατόρθωσε να ξεφύγει. Το δεύτερο δεν το κατόρθωσε. Μιά οβίδα έπληξε το κύριο κατάρτι του. Του κόπηκε ο δρόμος και οι Τούρκοι ξεθύμανε με μανία. Το μυστικό έγειρε. Οι Τούρκοι του έριξαν αδιάκοπα ενώ τρανταζόταν σύγκορμος, πνιγμένο στις φλόγες. Το πλήρωμά του έπεφτε στην θάλασσα αλόφρονο. Παρ' όλα αυτά οι οθωμανοί δάραγαν στο ψαχνό, ώσπου το μυστικό θυθίστηκε στην ταραγμένη από τις κανονιές, θάλασσα. Όμως και το ντελίμι δεν πήγαινε πίσω. Η φωτιά της πλώρης είχε επεκταθεί επικίνδυνα. Ο καπετάνιος του κα άλαβε ότι ήταν καταδικασμένοι. Έβωσε διαταγή να κατεβάσουν τις δάρκες και να επιδιώκουν σ' αυτές. Το ντελίμι είχε πέντε δάρκες και με αυτές οι Τούρκοι απομακρύνοντουσαν από το καράβι τους, που καιγόταν μέσα σε τεράστιες φλόγες και σε απόκοσμος θορύβους.

Η θάλασσα είχε ηρεμήσει, η ζέση ανυπόφορη, το μυστικό είχε θυθιστεί τελειώς και οι Τούρκοι έλαμναν τα κομπιά για την στεριά. Ξαφνικά έκαναν την εμφάνισή τους αυτοί, οι απαισιόι Μαλτέζοι. Ξαναεμφανίστηκαν μέσα από τους καπνούς, σαν φαντάσματα και ας ήταν μέρα μεσημέρι. Οι Τούρκοι έμειναν σύζυλοι. Στην αρχή ήταν όλα ήσυχα. Οι πειρατές ήταν ο καθένας στην θέση του, αμίλητοι, βλοσυροί. Ξαν να ήρθαν από τον άλλο κόσμο, διψασμένοι για εκδίκηση. Μισόγυμνοι, με μπιστόλια, μαχαίρια και τσεκούρια. Με βλέμμα γεμάτο χολή, είχαν όψη τρελλών. Ήταν χειρότεροι από τους Μουσουλμάνους, δεν ήταν άνθρωποι αυτοί. Ήταν θηρία, μία αγέλη από πεινασμένα θηρία. Οι Τούρκοι πανικοβλήθηκαν, είχε φτάσει πλέον το τέλος τους. Άρχισαν να φωνάζουν, να κλαίνε, να ζητούν οίκτο. Αλλά η απάντηση ήταν άμεση.

— Ναρ (πυρ), ούρλιαξε, ο αρχικουρσάρος και οι γλάροι στις Δραγονάρες, σηκώθηκαν τρομαγμένοι στον αέρα. Επί αρκετή ώρα οι απάνθρωποι Μαλτέζοι, σφρηλατούσαν ανηλέητα, τους απρεστάτους Οθωμανούς. Δεν επέζησε τίποτα, εκτός σανίδες, σχοινιά και πτώματα.

Το φοβερό πολεμικό ντελίμι με τα πανύψηλα κατάρτια, τα διπλά καταστρώματα και με την ισχυρή δύναμη πυρός, των πενήντα πυροβόλων, δεν υπήρχε πια, πριν η δύναμη τώρα η καταστροφή. Στο διάστημα αυτό οι Γάλλοι στο εμπορικό τρικάταρτο, έσβησαν την φωτιά του καταστρώματος και με τα δύο κατάρτια, που τους έμειναν, προσπάθησαν να απομακρυνθούν της επικίνδυνης περιοχής. Οι Μαλτέζοι όμως, με μικρές πρεξιδιοπολεμικές βολές, τους συνέφεραν. Το σχέδιο τους ήταν να πιάσουν αιχμαλώτους και να δάλουν χέρι στα ευρύχωρα αμπάρια, του μεγάλου εμπορικού τρικάταρτου. Ο Γάλλος καπετάνιος κάλεσε σε συμβούλιο τους αξιωματικούς του και τον Τούρκο επίσημο. Η κατάσταση τους ήταν δύσκολη και κρίσιμη. Με μόνο τα δύο κατάρτια η μετακίνησή τους ήταν αργή και επίσης, ήταν άνετος στόχος των πειρατών. Δεν τους έμενε λοιπόν, τίποτα άλλο, από το να περιμένουν τις αντιδράσεις των Μαλτέζων. Δεν θα περίμεναν όμως, με δειμένα τα χέρια. Ανοίξαν τα ντουλάπια και μοιράστηκαν όπλα και πυρομαχικά σε όλους. Άν οι κουρσάροι ανέβαι-

ναν στο καράβι τους, που ήταν πολύ πιθανό, αφού το μυστικό περίμενε, θα αγωνιζόντουσαν σθεναρά.

Ο αρχικουρσάρος έφθασε στο μέρος που ήταν το Γαλλικό, δίπλα στις Δραγονάρες. Ησυχία επικρατούσε, ήταν απόγευμα, ο καύσωνας είχε υποχωρήσει, η θάλασσα ήταν ήρεμη, οι γλάροι πέταγαν ασταμάτητα πάνω από τα κεφάλια τους και μια γλυκεριά αύρα έπαιζε απαλά με τα πανιά των ιστιοφόρων. Ο ξερακιανός Μαλτέζος άρπαξε τον τηλεβόα και η φωνή του, σαν ξυράφι, έκοψε την αρμονία της περιοχής. Μίλησε γαλλικά και ζήτησε την παράδοσή των, για να απαφευχθούν άλλες αιματοχυσίες. Ο Γάλλος καπετάνιος ξαφνιάστηκε και ζήτησε να μάθει την εθνικότητα εκείνου, που είχε την τιμή να του μιλάει τόσο εύκολα την γλώσσα του. Ο κουρσάρος απάντησε ότι ήταν εχθρός των Μωαμεθανών και απαιτούσε την παράδοση του καραβιού, γιατί είχαν ξεφλήσει. Εν τω μεταξύ το απολόσπερακι είχε σπρώξει το μυστικό του αρχηγού, με τα χαμηλά πανιά ανοιγμένα, προς την πρύμνη του τρικάταρτου και αυτό το τελευταίο, προς τα αριστερά. Αποκαλύπτοντας την δεξιά του πλευρά απειλητικά. Ο Μαλτέζος νευρικός, είδε τον κίνδυνο, αλλά ήταν αργά. Τα θαλασσοπούλια άρχισαν να κράζουν σαν παλαβά και δύο τρεις οβίδες σάρωσαν το κατάστρωμα του μικρού καραβιού. Ξύλα, σχοινιά και άνθρωποι τινάχτηκαν στον αέρα. Άλλες οβίδες κτύπησαν στην θάλασσα σχηματίζοντας συντριβάνια. Σηκώθηκε ξαφνική θαλασσοταραχή. Ο Μαλτέζος γούρλωσε τα μάτια του, σαν να ήταν να θυγούν από τις κόγχες τους. Πέταξε τον τηλεβόα και με ταχύτητα κόλλησε το καράβι του στην πρύμνη του ψηλού καραβιού, αθέατος πιά. Το άλλο μυστικό, που ήταν μπροστά στην πλώρη, δεν έχασε καιρό και εξαπέλυσε μια τρομερή μπαταριά, κόδοιάς του σχεδόν σύριζα το μεσαίο κατάρτι. Πύρινες φλόγες ξεπήδησαν στο κατάστρωμά του. Ο νευρώδης αρχικουρσάρος έριξε τους γάντζους και άρχισαν να ανεβαίνουν, σαν τους αρουραίους, οι Μαλτέζοι. Έτσι οι άνθρωποι του καραβιού απειλιώντουσαν από δύο άμεσους κινδύνους. Από την φωτιά και από τους άγριους κουρσάρους. Την φωτιά την έσβησαν γρήγορα, αλλά την μανιώδη και δυναμική επίθεση των πειρατών, δεν μπόρεσαν

να την αναχαιτίσουν. Οι Μαλτέζοι τους έπιασαν όλους. Είχαν όμως απώλειες και χρειάστηκε να αναγκάσουν ωρισμένους από τὸ πλήρωμα να ενταχθούν μαζί τους. Τους υπόλοιπους τους έδωσαν. Ο αρχικουρσάρος έβαλε το δεύτερο μύστικο να κόβει βόλτες και να ελέγχει την περιοχή. Έπειτα με τους θρωμερούς Μαλτέζους του ξεχύθηκαν στα έμφυχα και άψυχα «αγαθά» του καραβιού. Στις γυναίκες και στα εμπορεύματα. Μισόγυμνοι ηλιοκαμένοι με χαρακτηριστικά τραβηγμένα, με μάτια κατακόκκινα, από την κόραση και την υπερένταση. Είχαν όψη τρομακτική, διαβολική. Μάζεψαν τις γυναίκες, σαν τα πρόβατα και τις πέταξαν στα αμπάρια του πειρατικού. Επίσης εσήκωσαν τα πάντα, από το πολύτιμο ναργιλέ του Σουλτάνου μέχρι το βαρόμετρο του μεγάλου καραβιού. Δεν άφησαν τίποτα, εκτός από μερικά τρόφιμα για τους δεμένους ανθρώπους, αν κατόρθωναν να ελευθερωθούν από τα γερά δεσμά τους. Ο Μαλτέζος δεν θα τους έδανε, αλλά τὸ έκανε, γιατί τους είχε τρομάξει και δεν του άρρεσαν οι εκπλήξεις. Οι άτυχοι ναυτικοί όμως, δεν κατόρθωσαν να ελευθερωθούν από τα δεσμά τους. Μερικές μέρες αργότερα τους βρήκαν κάτι Αυλεμονιάτες φαράδες, μισοπεθαμένους από την πείνα, την ζέστη και την αλμύρα της θάλασσας, με την «Βασίλισσα» αραγμένη στα σπύκια δράχια της μεγάλης Δραγονάρας, αλλά είχε αντέξει. Αποδείξη της άφογης δουλειάς, που είχε γίνει στα ναυπηγεία της Νάντην. Το μεγαλόπρεπο, ψηλό και κομψό καράβι είχε μετατραπεί σε άψυχο κουφάρι, με κομμένα τα κατάρτια του και μαυρισμένο από τις φωτιές, αλλά τὸ σκαρί του άθικτο. Παρέα στους γλάρους και στα αγγυκούνελα. Πικρό απόμεινάρι της παραμονής των Μαλτέζων.

Ο ήλιος πήγαινε να δύση με ένα απαλό, γλυκό κόκκινο χρώμα στον ορίζοντα. Τα θαλασσοπούλια τσιρίζοντας τριγύριζαν. Σε λίγο θα ερχόταν το σούρουπο και η νύχτα. Οι κουρσάροι σαν ζωντανά πτώματα από την εξάντληση, επιβίβασθηκαν στις Δραγονάρες και φόρτωσαν τα λάφυρα, που είχαν κρυμμένα εκεί. Με σκοπό την επομένη τὸ ξημέρωμα να ξεκινήσουν για την πατρίδα τους την Μάλτα. Αυτή την φορά παρ' όλες τις απώλειες, είχαν

πετύχει απόλυτα. Τα αμπάρια τους ήταν γεμάτα κερδοφόρα αντικείμενα και νέες γυναίκες. Μάλιστα προκειμένου να εξασφαλιστή περισσότερος χώρος και λιγότερο βάρος, οι αθεόφοβοι Μαλτέζοι, δεν δίστασαν να πετάξουν μερικά κανόνια στην θάλασσα. Η νύχτα πλάκωσε πυκνή και ζεστή, τὸ στερέωμα του ουρανού γέμισε άπειρα μικρά αστέρια. Ησυχία απλώθηκε παντού. Μόνο μια κουκουβάγια ακουγόταν αμυδρά κάπου μακριά. Οι Μαλτέζοι βάλανε διπλοσκοπιές στα καράβια και οι υπόλοιποι ρίχτηκαν στον ύπνο. Σ' ένα ύπνο βαθύ, χωρίς εφιάλτες και όνειρα, ατάραχο, ύπνο θανάτου. Πιο πέρα η «Βασίλισσα» στραπατσarisμένη, αργοσάλευε στην ήρεμη βύσσο. Ξημέρωσε ο Θεός τον κόσμο και με την ανατολή της Αφροδίτης, του Αυγερινού, οι Μαλτέζοι άπλωσαν τα πανιά τους. Φούσκωσαν τρίζοντας από τὸ πρωινό αεράκι και ξεκίνησαν για τὸ πειρατονήσι του. Τὸ ταξίδι από τα Κύθηρα στην Μάλτα με κακοδικές συνθήκες διαρκούσε περίπου μιά βδομάδα. Οι Μαλτέζοι τὸ έκαναν σε περισσότερες ημέρες, διότι καθυστέρησαν για εμπορικούς λόγους και επειδή τα μύστικα στην αρχή, ήταν αργοκίνητα, βαρυφορτωμένα από τις πρέζες.

Ήταν καλοκαίρι, ο καιρός ήταν καλός και οι άνεμοι ήταν ευνοϊκοί. Όταν απεμακρύνθηκαν από τα νερά των Κυθέρων, ο αρχικουρσάρος πρόσταξε τὸν δεύτερο, να του φέρη τις αιχμάλωτες στην κάμαρά του. Όπως και έγινε. Ήταν πέντε, οι τρεις ήταν βουνησίες, καστανές, όμορφες και δροσερές, σαν τα κρύα νερά του Καυκάσου, την ιδιαίτερή τους πατρίδα. Η άλλη ήταν μαυρομάτα και μαυρομαλλούσα, με απαλό άσπρο δέρμα. Από τις Αραβικές κτήσεις της Τουρκίας. Η πέμπτη ήταν στην υπηρεσία των προηγούμενων, αραπίνα με πολύ όμορφο στήθος, ψηλή, παχουλή και αφράτη. Ήταν φοβισμένες, ντυμένες με πλούσια μακριά ρούχα αλλά χωρίς κοσμήματα και δεν έβγαζαν μιλιά. Ο κουρσάρος τις έγδυσε και τις εξέτασε από την κορυφή έως τα νύχια, σαν να ήταν γιατρός. Ήταν όλες τους νέες, ωραίες και γερές. Τις κοίταξε για λίγο σκεπτικός και μετά έδωσε στον δεύτερο σαφείς εντολές. Να τις έχει υπό την πλήρη ευθύνη του. Να τρώνε τρεις φορές την ημέρα, ενώ οι πειρατές έτρω-

καν δύο. Την ημέρα να βγαίνουν στο κατάστρωμα αλλά σκεπασμένες με τις μαντήλες τους και μακριά από τὸ πλήρωμα. Τέλος τὸ μέρος που κοιμόντουσαν, να είναι πάντα καθαρό, σαν προστασία από τις αρρώστιες. Η πρώτη στάση των Μαλτέζων ήταν στα νερά της Μάνης.

Ο Γάλλος περιηγητής Γκιγιέ, αναφέρει, ότι οι Μαλτέζοι και οι Μανιάτες είχαν εμπορικές επαφές. Όπως συγκεκριμένα σε μια περίπτωση, κάποιος Μαλτέζος κουρσάρος επούλησε δύο Ελληνίδες σε Μανιάτες πειρατές. Οι Μαλτέζοι κατέπλευσαν σε κάποιο λιμάνι της Λακωνίας, αλλά καθώς οι Μανιάτες υπήρξαν απαιτητικοί και απειλητικοί, οι Μαλτέζοι γρήγορα, έκαναν ποικιά. Έφτασαν στο γνωστό λιμάνι της Ζακύνθου. Εκεί εστόλισαν τα ξάρτια τους με σημαϊούλες και στο μεγάλο κατάρτι άπλωσαν την Φρατζέλικη παντιέρα. Αγκυροβόλησαν στην είσοδο του λιμανιού για κάθε ενδεχόμενο και έκαναν τους Γάλλους εμπόρους. Επούλησαν εύκολα πολλά εμπορεύματα όπως υφάσματα, τους πίνακες ζωγραφικής των Αγγλων, κάτι καθρέφτες από τους Γάλλους, αράπικο καφέ και εξαιρετο λικέρ. Στο τέλος τους μυρίστηκαν, αλλά τα μύστικα κάπως ξελαφρωμένα, άπλωσαν τα πανιά εγκαίρως και έφυγαν. Έξω από την Ζάκυνθο συνάντησαν μια υδραϊκή φελούκα και τους πούλησαν μπαρούτι. Κατόπιν οι Μαλτέζοι απάντησαν ελάχιστα καράβια και αυτά μακριά τους, εκτός από ένα αράπικο, που ενώ τὸ απέφευγαν, τους έκανε απεγνωσμένα σήματα να σταματήσουν. Οι κουρσάροι από περιέργεια σταμάτησαν και οι Άραβες έρριξαν μιά βάρκα. Όταν η βάρκα πλησίασε τα μύστικα, την σταμάτησαν και με τον τηλεβόα ρώτησαν, τί ζητούσαν. Οι Άραβες απήντησαν, ότι είχαν πέσει σε καταιγίδα, ο αέρας τους πήρε τα πανιά και είχαν ανάγκη από τρόφιμα. Ο Μαλτέζος έρριξε μια ματιά στο ξυλάρμενο καράβι, τους κοίταξε δύσπιστα και τους φώναξε να φύγουν. Οι Άραβες ωχροί, έβαλαν τα κλάμματα και φώναζαν ότι δεν ήθελαν παρά λίγα τρόφιμα. Ο αρχικουρσάρος ζήτησε αντάλλαγμα, οι Άραβες κατάλαβαν, ότι είχαν να κάνουν με πειρατές, και τους απήντησαν ότι θα τους έδιναν τὸ πολυτιμώτερο που είχαν. Ολλανδούς αιχμαλώτους. Ο Μαλτέζος ζη-

τησε γυναίκες και οι Άραβες απήντησαν ότι είχαν μόνο μία. Ο Μαλτέζος φώναξε δύο και έρριξε μιά κανονιά, που τους κατάδρεξε. Η δάρκα απομακρύνθηκε και έπειτα από λίγο επέστρεψε με δύο ανοιχτόχρωμες κοπέλλες ακάλυπτες και με ευρωπαϊκά ρούχα. Ο αρχικουρσάρος ανέβασε τις Ολλανδέζες επάνω, που ήταν χλωμές και αδύνατες από την πείνα. Πέταξε στην δάρκα δύο βαρέλια παστό κρέας, γαλέττες, νερό και μια γερή κανονιά, που τους κατέδρεξε πάλι. Έπειτα άπλωσαν όλα τα πανιά τους και απομακρύνθηκαν, αφήνοντας τους Μουσουλμάνους στο έλεος του Αλλάχ. Ο αρχικουρσάρος σαν φιλόξενος καπετάνιος, ετράταρε τις Ολλανδέζες Συμυρνέικο λουκούμι και Τούρκικο ρακί. Κατόπιν τις έστειλε και αυτές μαζί με τις άλλες.

Οι άνεμοι ήταν ασθενείς, ευνοϊκοί και το ταξίδι ήταν ομαλό. Ο ψηλός, νευρώδης και ξερακιανός Μαλτέζος, όπως οι υφιστάμενοι και σύντροφοί του, είχαν να ασχοληθούν με γυναίκες μήνες. Όταν λοιπόν αυτός και ο ύπαρχος, είδαν τις πέντε εκείνες καλλονές θεόγυμνες, άρχισαν να ξυπνούν μέσα τους ξεχασμένα συναισθήματα. Από τότε δεν μπορούσαν να ησυχάσουν. Όμως για λόγους πειθαρχίας και ασφαλείας, ούτε ο Μαλτέζος, τόσο μάλλον ούτε ο δεύτερος έκαναν το παραμικρό. Αλλά μπαίνοντας στην τελική ευθεία και πλησιάζοντας στην Μάλτα ένοιωσαν περισσότερο ασφαλείς και ρίχτηκαν με πάθος στις λησμονημένες ηδονές. Έτσι κάποιος γλυκό και ήρεμο βραδάκι, ο αρχικουρσάρος ανέβασε την αραπίνα πάνω στην κάμαρά του. Ο υπαρχηγός του μιά κρεολή και δύο τρεις τολμηροί άπλωσαν το μαυριδερό χέρι τους στις τρυφερές σάρκες των υπολοίπων. Όσο για τους άλλους,

το έρριξαν στο πιωτό, στο χορό και στο τραγούδι. Μάλιστα βρήκαν κάπου ένα βιολί και όλη την νύχτα μετέτρεψαν το πλοίο σε καράβι αναψυχής. Μόνο ένας δεν σίμμετείχε σε όλα αυτά. Δεν κοιμόταν, δεν έπινε, δεν τραγουδούσε και δεν χαϊδευε γυναίκες. Αυτός ήταν ένας γκριζομάλλης θαλασσοδαρμένος, γερόλυκος, ο λοστρόμος. Αυτός κατεύθυνε, το καράβι, στην σωστή και σταθερή πορεία του. Όσπου ένα επίσης γλυκό και ήρεμο βράδυ, όταν είχαν μόνο μιάς μέρας θάλασσα για την Μάλτα, έκανε την εμφάνισή του, βλοσυρός, σφιχτός και άγριος, με τις κουμπούρες του ο αρχικουρσάρος. Χορτασμένος από γυναίκες, τράδηξε τα παιχνίδια του και γέμισε τον αέρα μπαρούτι. Συνήλθαν ξαφνικά οι Μαλτέζοι, σαν να άνοιξε ο ουρανός και έφθασε η ώρα της κρίσεως. Μάζεψαν τα παντελόνια τους και έπεσαν να καιμηθούν σαν αρνάκια. Οι γυναίκες ηρέμησαν, χορτασμένες από δράμα και χάδια. Αλλά περισσότερο ανακουφίστηκε ο γερόλυκος, ο λοστρόμος. Κοιμήθηκε και δεν ξύπνησε παρά μόνο, όταν έφθασαν στην Μάλτα. Όμως εδώ πρέπει να γραφτεί κάτι περισσότερο για την Μάλτα. Τότε ήταν ανεξάρτητη, σήμερα υπάγεται στους Άγγλους. Πρωτεύουσά της είναι η Βαλέττα, μιά χαριτωμένη παλιά πόλη με στενά δρομάκια και πέτρινα σπίτια με δαντελωτά μπαλκόνια. Στην Βαλέττα, ένας κεντρικός εμπορικός δρόμος, που υπάρχει, η Μέρτσαντ στρήτ περιέχει ένα τεράστιο κτίριο, το νοσοκομείο των σταυροφόρων, που χρονολογείται από την εποχή των σταυροφοριών. Ο Γάλλος δημοσιογράφος Ζεράρ ντε Βιλλιέ γράφει, ότι μια από τις αίθουσες του κτιρίου χρησίμευε για να μεταφέρουν τους σκλάβους, από ένα ειδικό άνοιγμα του λιμανιού, στην Μέρτσαντ στρήτ. Οι Μαλτέζοι διηγούνται, ότι στον δρόμο αυτό, την εποχή των

Ιπποτών, γινόταν η αγορά των σκλάβων. Αλλά το αξιοπερίεργο στην Μάλτα είναι ένα παλάτι του 19ου αιώνας παραθαλάσσιο, πιο πάνω από την Βαλέττα, στο Σαιν Ζουλιάν. Πρώτα ιδιοκτησία κάποιου άρχοντα, σήμερα καζίνο, ξενοδοχείο με πισίνα. Το όνομά του, Δραγονάρα κλάμπ. Οι Μαλτέζοι λένε ότι προέρχεται από την τουρκική λέξη Ντραγκούτ, δράκος. Όταν οι Τούρκοι έμειναν σε εκείνη την περιοχή στην μεγάλη πολιορκία του Τουρκάτ Ρέις τα 1565, επί Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπή. Δεν είναι γνωστό αν είναι σύμπτωση ή έχουν πράγματι κάτι το κοινό οι δύο αυτές περιοχές, της Μάλτας και των Κυθέρων. Είναι γνωστό όμως, ότι η ονομασία των Κυθέρων είναι πιο παλιά του 1565 και μάλλον έχει Ενετική προέλευση.

Κάποιος Άγγλος ιστορικός γράφει σε σύγχρονο περιοδικό, ότι υπήρχαν συμμορίες στην Ευρώπη, που πούλαγαν τις γυναίκες σαν υπηρέτριες ή σε οίκους ανοχής. Αν ήταν σύζυγοι αρχόντων, τις αντάλλασαν με αδρά λύτρα. Έτσι το μέλλον τους ήταν προσδιορισμένο και εξασφαλισμένο, για τις γυναίκες των μυστικών.

Σήμερα οι Δραγονάρες είναι ακόμη γεμάτες σκοίνους και αγριοκούνελα, καταφύγιο των γλάρων και ψαρότοπος. Οι μόνοι τους επισκέπτες είναι οι φαράδες... Ελάχιστοι έχουν προσέξει τα γραφόμενα του Σαιν Σωβέρ, γενικού προξένου της Γαλλίας στα νησιά του Ιονίου γύρω στα 1789. «Μαλτέζοι πειρατάι ενήδρευον εις τας ακτάς των σκοπέλων Δραγονάρες και επιτίθεντο εναντίον των διερχομένων εμπορικών πλοίων, πολλάκις δε ήρπαζον και τα επί των σκοπέλων τούτων δόσκοντα ζώα εις αγέλας».

ΤΕΛΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Λαογραφία

Περι Έλληνικής γλώσσας

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΕΡΟΣ

Γράφει ο ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΣΥΜΙΓΔΑΛΑΣ

Συνεχίζω αυτό το λεξικό της Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας, που κατ' υπόθεσιν είναι Ελληνικές, αλλά δυστυχώς αφομοιώθηκαν εις την Ελληνικήν και που μερικοί - μερικοί λεξικογράφοι τις θεωρούν γνήσιες δικές μας και των οποίων αναφέρω την καταγωγήν τους για να μη μας θεωρούν ότι δεν ξέρουμε την γλώσσα μας. Βέβαια γλωσσολόγος δεν είμαι, αλλά μου αρέσει η γνώση και αυτή είναι ωφέλιμη όταν την διαδίδεις και δεν την κρατάς για τον εαυτό σου.

1. ΜΑΓΚΑΣ: Ρουμαν. λέξις = "Άνθρωπος με πνεύμα, πανέξυπνος — MAG
2. ΜΑΓΚΑΦΑΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο χοντροκέφαλος, ανόητος — ΜΑΝΚΑΦΑ
3. ΦΟΥΡΝΟΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο κλίβανος — FIRIN
4. ΧΑΒΑΛΕΣ: Τούρκ. λέξ. = Μεταθίβασις, εντολή πληρωμής — HAVALE
5. ΧΑΒΑΣ: Τούρκ. λέξ. = Η ατμόσφαιρα, κλίμα, ο αέρας — HAVA
6. ΧΑΖΙ: Τούρκ. λέξ. = Η ηδονή, ευχαρίστηση, απόλαυση — HAZ
7. ΧΑΪ·ΒΑΝΙ: Τούρκ. λέξ. = Το υποζύγιον, κτήνος, ζώον — HAYVAN
8. ΧΑΪ·ΝΗΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο προδότης, αχάριστος, τεμπέλης — HAVIN
9. ΧΑΪ·ΡΙ: Τούρκ. λέξ. = αγαθοσύνη, ωφέλεια, χάρις — HAYIR
10. ΧΑΪ·ΤΑΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο αυπτότακτος, αλήτης — HAYITAN
1. ΧΑΛΙ: Τούρκ. λέξ. = Το παρόν, περίπτωση — HAL
2. ΧΑΜΑΛΗΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο αγρότης, αγράμματος — HAMAL
3. ΧΑΜΟΥΡΙ: Τούρκ. λέξ. = Το προζύμι, η ζύμη — HAMUR
4. ΧΑΡΑΜΗΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο ληστής, κλέπτης — HARAMI
5. ΧΑΡΑΜΙ: Τούρκ. λέξ. = Το απαγορευμένο — HARAM
6. ΧΑΡΜΑΝΙ: Τούρκ. λέξ. = Το αλάτι — HARMAN
7. ΧΑΡΟΥΠΙ: Αραβ. λέξις = Το ξυλοκέρατο — HARNUB
8. ΧΑΡΤΖΗΛΙΚΙ: Τούρκ. λέξ. = Το μικρό ποσόν δι ατομικήν χρήσιν, η μικρή χρηματική μονάδα — HARGLIK
9. ΧΑΤΙΡΙ: Τούρκ. λέξ. = Η μνήμη, ο νους, η υγεία — HATIR
20. ΧΑΧΑΜΗΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο Ραββίνος — HAHAM
1. ΧΙΤΣ ή ΙΤΣ: Βουλγ. λέξ. = Τίποτα, ολοσδιώλου — HIC
2. ΧΟΥΖΟΥΡΙ: Τούρκ. λέξ. = Η πνευματική συγκέντρωση, ηρεμία, παρουσία, ευχαρίστηση — HUZUR

3. ΧΟΥΝΕΡΙ: Τούρκ. λέξ. = Το τάλαντο, η τέχνη, επιδείξιότης — HUNER
4. ΧΡΑΜΙ: Τούρκ. λέξ. = Το σκέπασμα των αλόγων, ύφασμα μάλλινο κροστών, περιτύλιγμα των μαρών — IHRAM
5. ΜΠΟΤΖΑ: Ιταλική λέξ. = Μετάθεσις φορτίου, μεταγγίσις — BOCA
6. ΜΠΕΡΜΠΑΝΤΗΣ: Τούρκ. λέξ. = Ο βρώμικος, τιποτένιος — BERBAT

Εδώ πρέπει να αναφέρω και τα εξής, ότι ο επιφανής Τσιριγώτης γιατρός ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ ΚΑΛΟΥΤΣΗΣ είχε δημοσιεύσει στο περιοδικό «ΠΑΝΔΩΡΑ του 1862 μέχρι και του 1965» την πολύτιμη μελέτη του κάτω από τον γενικόν τίτλον: «ΣΥΛΛΟΓΗ ΛΕΞΕΩΝ, ΦΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙΣ ΚΑΤΟΙΚΟΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ».

"Όπως βλέπετε και παρατηρείτε, αγαπητοί μου φίλοι, λέμε λέξεις στην καθημερινή μας συζήτηση και αγνοούμε δυστυχώς την ερμηνείαν τους και υπάρχουν πολλές οι οποίες είναι πολύ - πολύ παρατραβηγμένες που για να μην σας εξοργίσω δεν τις γράφω, αυτές πούγραφα είναι παρμένες από μια ιδική μου εργασία πούκανα στο παρελθόν ως και αυτές που ακολουθούν.

1. ΑΒΑΛΛΙΖΩ: Κάνω θόρυβο συνήθως όταν τα παιδιά παίζουνε.
2. ΑΓΓΑΣΤΡΙ: Η εγκυμοσύνη επί γυναικός.
3. ΑΓΓΕΛΟΦΟΡΕΜΕΝΟΣ: Εκείνος που καλεί τους αγγέλους για σωτηρία της ψυχής του.
4. ΑΓΙΑΘΟΝΑΣ: Δοθιήν, το σπυρί.
5. ΑΓΚΥΛΑ: Η ακλίτσα.
6. ΑΓΚΡΟΜΑΖΟΜΑΙ: Ακούω κάτι μετά προσοχής.
7. ΑΓΚΛΑΤΣΙΔΑ ή ΑΓΛΑΤΣΙΔΑ: Χορτάρι του βουνού.
- 8' ΑΔΕΛΦΟΜΟΙΡΙ: Το μερίδιον του αδελφού από πατρική κληρονομιά.
9. ΑΘΟΥΡΟΣ: Η μυζήθρα.
10. ΑΜΠΩΘΩ: Σπρώχνω — παρακινώ.
1. ΑΜΜΟΥΤΣΑ: Αμώδης γη.
2. ΑΝΑΓΕΛΩ: Κοροιδεύω, περιπαίζω, περιγελώ.
3. ΑΝΑΣΚΕΠΟΣ: Αποκαλυπτικός, φανερός.
4. ΑΝΤΑΝΕΜΟΣ: Εκείνος που προφυλάσσει από τον άνεμο.
5. ΑΝΤΙΚΑΚΩΝΩ: Εκδικούμαι για κακή πράξη.
6. ΑΝΑΓΟΡΕΥΩ: Υπενθυμίζω μια χάρη πούγινε προς τρίτον.
7. ΑΝΟΪ: Ανώγειος οικία.
8. ΑΝΤΙΓΑΜΟΣ: Γιορτή συγγενών νιογαμπρων μετά την όγδοη μέρα του γάμου.

9. ΑΝΑΝΩΠΡΟΙΚΙ: Προίκα που δίνεται συνήθως μετά τον γάμο.

20. ΑΝΤΙΣΤΗΘΑ: Στήθος με στήθος.

1. ΑΣΒΟΛΩΤΟΣ: Μαυρισμένος από την πολλή φωτιά ή τον καπνό.

2. ΑΣΚΟΜΑΧΩ: Αναπνέω δύσκολα.

3. ΑΝΑΜΕΡΙΖΩ: Απομακρύνομαι από την θέση μου.

4. ΑΣΠΑΡΜΟΣ: Χωρίς απογόνους, αυτός που δεν έχει παιδιά.

5. ΑΠΟΣΠΕΡΙΖΩ: Κάνω συντροφιά ή περνώ το βράδυ με συντροφιά.

6. ΑΠΟΔΙΑΛΕΓΟΥΡΟ: "Ό,τι απόμεινε από την διαλογή.

7. ΑΣΒΕΝΤΟΥΡΩ: Εκσφενδονίζω κάτι με ορμή.

8. ΑΣΚΟΦΥΣΑΩ: Στεναχωριέμαι.

9. ΑΣΤΙΒΙΑ: Αγκιθωτά άγρια φυτά.

30. ΑΦΑΝΕΣ:

1. ΑΦΕΝΤΙΑ: Η αρχή ή η εξουσία, αλλά είναι και ύβρις — Να σε φάει η αφεντία —.

2. ΑΠΟΪ: "Εξω από δω.

3. ΑΝΑΛΙΧΟΜΑΙ: Ζηλεύω κάτι που τρώει ένας άλλος.

4. ΑΝΤΙΚΑΜΑΤΟ: Είναι η παροχή αμοιβαίων καλλιεργητικών υπηρεσιών προς εναλλάξ καλλιέργειαν αγρών.

5. ΑΘΟΓΑΛΟΣ: Το άνθος του γάλακτος (καϊμάκι).

6. ΑΕΙ—ΔΕ: Κοίταζε, πήγαινε ιδέ.

7. ΑΓΚΛΩ: Κάνω θόρυβο όπως από την μετακίνηση ενός υγρού σε δοχείο.

8. ΑΠΟΣΚΙΕΡΟΣ: Αυτός που βρίσκεται σε σκιά.

9. ΑΓΑΝΟΣ: Ο αραίός, λεπτός.

40. ΑΝΑΜΕΡΑ: Χωριστά, απόμερα, σε τόπο απομακρυσμένο.

1. ΑΝΤΙΚΕΦΑΛΟ: Το πίσω μέρος του κεφαλιού, η ινιακή χώρα.

2. ΑΠΑΝΘΙΖΩ ΤΟΝ ΥΠΝΟ: Κοιμάμαι βαθιά.

3. ΑΡΑΔΙΚΩΣ: Με την σειρά.

4. ΑΡΕΓΩ: Είμαι ευχάριστος.

5. ΑΡΜΕΝΑ (τα): Τα ξάρτια του πλοίου (κατάρτια, σχοινιά, πανιά κλπ.).

6. ΑΡΜΕΝΟΣ: Αυτός που δεν έχει κανέναν, απόκληρος της κοινωνίας.

7. ΒΑΒΥΛΑ: Η κατσαρίδα.

8. ΒΑΡΥΓΝΩΜΩ: Καταριέμαι.

9. ΒΑΥΛΙΖΩ: Αγριοφωνάζω ή βάζω άγριες φωνές.

50. ΒΔΙΑ: Καλός καιρός από το αρχαίον Ευδία.

1. ΒΕΝΤΕΜΑ: Η σοδειά γενικώς.

2. ΒΙΚΙ: Το σταμνί, κανάτι.

3. ΒΟΥΡΛΙΣΜΕΝΗ: Η καταραμένη.

4. ΒΟΥΝΙΑ: Η κοπριά των ζώων

5. ΒΛΥΧΟ: Το υφάλμυρο νερό, γλυχό ή και γλυφό.

6. ΒΟΚΟΛΕΑ: Ο σταύλος των ζώων.

7. ΒΟΛΟΔΕΡΝΩ: Κοπιάζω σκληρά.

8. ΒΟΛΕΙ: Ταιριάζει, αρέσει.

9. ΒΟΣΚΙΝΑ: Δεξαμενή νερού σε περιβάδι.

60. ΒΟΤΑΝΙΖΩ: Καθαρισμός αγρού από αγριόχορτα.

1. ΓΙΑΔΕΜΑ: Ο κεφαλόδεσμος.

2. ΓΩΛΩ: Η σύντμηση του Λέω εγώ.

3. ΓΡΟΘΙ: Κλαδί ελῆς για φύτεμα.

4. ΓΝΕΣΤΡΑ: Η γυναίκα που γνέθει με πληρωμή.

5. ΓΙΟΜΟΣ: Το γέμισμα ενός φαγητού.

6. ΓΛΥΚΥ: Αρρώστεια π.χ. «Να σε πιάσει το γλυκύ σου».

7. ΓΟΖΩ: Κλαίω σπαρακτιστά, γογγύζω.

8. ΓΟΥΛΑ: Το λάχανο.

9. ΓΛΥΚΙΑΡΙΚΟ: Ασθενικό πλάσμα.

70. ΓΙΟΤΣΑ: Ανάτο ψυχικό νόσημα (ο σεληνιασμός).

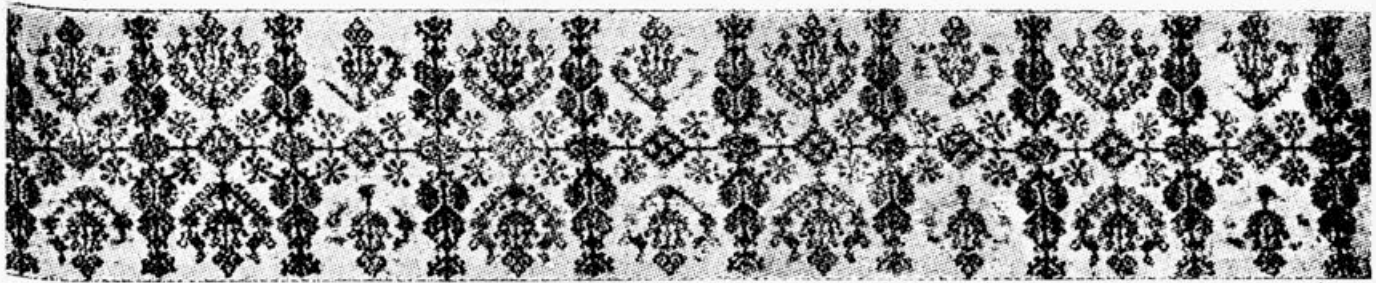
1. ΓΑΔΟΣ: Ο κουβάς.

2. ΓΡΥΝΑ: Η γκρίνια.

3. ΓΥΡΩ: Ιδιωματικός τύπος του ρήματος γυρίζω.

Εις το επόμενο φύλλο η συνέχεια μας του τόσον ενδιαφέροντος λεξικού μας.

Μιά περιήγηση στό Νησί μας τό έτος 1978

Μια ομάδα νέων, φοιτητών και μαθητών Λυκείου των Κατηχητικών Σχολείων της Ιεράς Μητροπόλεως Αττικής του Ιερού Ναού Αγίας Βαρβάρας Νέων Λιοσίων, κατόπιν προσκλήσεως του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Κυθήρων κ. ΙΕΡΟΘΕΟΥ επισκεφθήκαμε το πανέμορφο νησί σας, για να κατασκηνώσουμε δεκαπέντε μέρες, φιλοξενούμενοι στη Σχολή Επιμορφώσεως Νεανίδων Μυλοποτάμου. Όταν στις 9 Ιουλίου ξεκινήσαμε για την κατασκήνωση, αισθανόμαστε κάποια αβεβαιότητα γιατί δεν γνωρίζαμε το μέρος που θα πηγαίναμε και το τι θα συναντούσαμε εκεί. Από την πρώτη όμως στιγμή που πατήσαμε τα χώματα του νησιού του αγιασμένου από την άσκηση και την προσευχή του Οσίου Θεοδώρου και το μαρτύριο της Αγίας Ελέσας και ευλογημένο από την παρουσία και τη σκέπη της Μεγάλης προστάτιδός Του Υπεραγίας Θεοτόκου της Μυρτιδιώτισσας, αισθανθήκαμε μια απέραντη σιγουριά. Η σιγουριά αυτή εδραιώθηκε μέσα μας από τη στιγμή που αντικρύσαμε στην αποβάθρα μέσα στο άγνωστο για μας πλήθος που περίμενε να υποδεχθεί τους δικούς του να μας περιμένει ο Πνευματικός Πατέρας του Νησιού ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σας.

Απλός, ταπεινός, γεμάτος καλωσύνη, αληθινός συνεχιστής των Πατέρων της Εκκλησίας μας, με το χαμόγελο στα χείλη και την αγάπη βαθιά ριζωμένη στην καρδιά, μας υποδέχθηκε ο Σεβασμιώτατος Πατέρας και μας χαιρέτησε τον καθένα χωριστά. Ήρθε μαζί μας στη Σχολή στο Μυλοπόταμο και προσωπικά ενδιαφέρθηκε για τη τακτοποίησή μας στους θαλάμους, παρακάλεσε δε την Διευθύντρια της Σχολής να μας παράσχει κάθε δυνατή διευκόλυνση για να είναι όσο γίνεται δυνατόν άνετη η παραμονή μας εκεί. Κατά την παραμονή μας στα Κύθηρα, ο Σεβασμιώτατος μας επισκέφθηκε πολλές φορές και έδωσε την χαρά και την ευκαιρία στους νέους μας

να συζητήσουν μαζί του τα ποικίλα προβλήματα τα οποία τους απασχολούσαν, τα οποία είναι και προβλήματα της εποχής μας, να πάρουν δε σωστές και υπεύθυνες απαντήσεις, χρήσιμες και ωφέλιμες στο ξεκίνημα της ζωής τους. Την Κυριακή 15 Ιουλίου εχοροστάτησε στον Ιερό Ναό Αγίου Χαλαλμπους Μυλοποτάμου κατά τη Θεία Λειτουργία την οποία ετέλεσε ο Αρχηγός της Κατασκηνώσεως Αιδεσιμολογιότατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Γιούλης. Πολύ συγκινητική ήταν η στιγμή κατά την οποία ο Λειτουργός του Υψίστου εκάλισε τους πιστούς να έλθουν να κοινωνήσουν τα Αχραντα Μυστήρια. Τότε όλοι οι νέοι φοιτητές και μαθητές με φόβο Θεού, πίστη και σεβασμό εκοινώνησαν το Σώμα και Αίμα του Ιησού Χριστού.

Ο Σεβασμιώτατος μια βραδυά εδείπνησε μαζί μας σε δείπνο που ο ίδιος προσέφερε και παρακολούθησε ψυχαγωγία οργανωμένη από τους κατασκηνωτές. Αξέχαστες θα μας μείνουν οι δύο εξορμήσεις που πραγματοποίησαν οι κατασκηνωτές. Η πρώτη ήταν μία εορταστική εκδήλωση οργανωμένη από τα παιδιά, που έγινε στη χώρα στην ωραιότερη αίθουσα του Εκπολιτιστικού Κέντρου, με σκέτς, ποιήματα, άσματα, προλεγόμενα από την φοιτήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής δίδα Σοφία Σταματελοπούλου και ομιλία με θέμα «Η Εκκλησία οι νέοι και η εποχή μας» από τον φοιτητή κ. Ανδρέα Γκίκα και η οποία απέσπασε το θαυμασμό και τα συγχαρητήρια των παρισταμένων. Την εκδήλωση αυτή ετίμησε με την παρουσία του και ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. ΙΕΡΟΘΕΟΣ.

Η δεύτερη, επραγματοποιήθηκε στο Γηροκομείο του Ποταμού. Η βραδυά αυτή θα μείνει βαθιά χαραγμένη στη μνήμη μας. Εφάγαμε την Παρασκευή το βράδυ 20 Ιουλίου όλοι οι κατασκηνωτές, επισκεφθήκαμε το Γηροκομείο, φάγαμε μαζί με τα γεροντάκια, θαυμάσαμε την καθα-

ριότητα του κτιρίου, το ολόψυχα αφιερωμένο προσωπικό καθώς και τον κατά πάντα αξιο Πρόεδρο του Γηροκομείου τον κ. Κομηνό και την Σίδα και κ. Σαραντόπουλο που μας συνόδευσαν, για την αφοσίωση και την αγάπη τους και την στοργή τους προς τους συμπαθέστατους γέροντες τους απόμαχους της ζωής που είναι η ρίζα της γενιάς μας. Χορέψαμε, τραγουδήσαμε, προβάλλαμε διασκεδαστικές ταινίες και μείναμε κοντά στους γέροντες τρεις ολόκληρες ώρες και όταν φύγαμε λυπηθήκαμε κι εμείς κι εκείνοι πολύ.

Τα νειάτα με τα γηρατειά ενώθησαν για λίγες ώρες και δόθηκαν ολόψυχα ο ένας στον άλλο.

Οι δέκα πέντε ημέρες παραμονής στα Κύθηρα μας έδωσαν την ευκαιρία να επισκεφθούμε την Ιερά Μονή της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας και να μείνουμε όλη την ημέρα. Οι φυσικές ομορφιές του Μοναστηριού γέμισαν με δέος την ψυχή μας και μας ξεκαύρασαν πνευματικά. Ο π. Μελέτιος καλοκάγαθος Λευίτης μας ξενάγησε και μας εξιστόρησε τα της Ιεράς Μονής, μας μίλησε για το ιστορικό της ευρέσεως της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας και μας οδήγησε στον τόπο της ευρέσεώς Της στον οποίο όλα τα παιδιά γονατιστά ψάλαμε την παράκληση της Παναγίας.

Το μεσημέρι στο γεύμα ο π. Μελέτιος από την πείρα της μακροχρόνιας Μοναστηριακής του ζωής, της προσευχής και της ασκήσεως, δγαλμένα μέσα από την ψυχή του μας μίλησε με ένθερμα λόγια πίστεως, που ήταν για μας πραγματική παρακαταθήκη. Μας προσέφερε 2000 δρχ. για ένα γεύμα στην Νεράιδα και μας υποσχέθηκε πνευματική συμπαράσταση.

Ένα άλλο βραδυό επισκεφθήκαμε, προσφορά του Σεβασμιωτάτου, την Ιερά Μονή της Παναγίας, της Αγίας Μόνης, της μόνης προστασίας των Χριστιανών. Εκεί θαυμάσαμε το υπέροχο τοπίο, το καμπαριό και το τέμπλο της Μονής.

Τελέσαμε τον Εσπερινό και κατασυγκινηθήκαμε από το απλό αλλά γεμάτο φλόγα πίστευω κήρυγμα του π. Ευθυμίου, από την φιλοξενία του και την αγάπη του προς τους νέους ανθρώπους. Ακόμη επισκεφθήκαμε την Αγία Ελέσσα και θαυμάσαμε την Αγία δια το θάρρος και την πίστη της και το μαρτύριό της, τον "Άγιο Κοσμά, το σπήλαιο της Αγίας Σοφίας που πολύ λυπόμαστε γιατί δεν έχει αξιοποιηθεί και ευχόμεθα τη γρήγορη αξιοποίησή του. Το πανέμορφο τοπίο με το λευκότατο εκκληράκι της Παναγίας της Ορφανής καθώς και το Βυζαντινό εκκληράκι του Αγίου Πέτρου.

Κάθε πρωί με ναυλωμένο λεωφορείο επισκεπτόμεθα διάφορες παραλίες που πραγματικά μας σαγήνευσαν και κάναμε το μπάνιο μας.

Φεύγοντας από το νησί που το νοιώσαμε σαν δικό μας και από τότε θα το θεωρούμε σαν δεύτερη πατρίδα μας, αισθανθήκαμε μεγάλη λύπη και η καρδιά μας έμεινε κοντά του και κοντά στους

ευγενείς και φιλόξενους κατοίκους του. Τελειώνοντας θέλουμε να εκφράσουμε την άπειρη ευγνωμοσύνη μας και τις θερμές και εγκάρδιες ευχαριστίες μας προς τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κυθήρων κ. ΙΕΡΟΘΕΟ που είχε την ευγενή καλοσύνη και την εμπνευση να μας καλέσει για κατασκήνωση στο Νησί και να μας περιβάλλει με τόση στοργή και αγάπη. Ευχαριστούμε την δίδα και τον κ. Σαραντόπουλο που μας επισκέφθηκαν αρκετές φορές στην κατασκήνωσή μας, μας συνόδευσαν κατά την επίσκεψή μας στο Γηροκομείο, της επιτροπής του οποίου είναι ενεργά μέλη και οι οποίοι μας παρέθεσαν ένα πλουσιώτατο δείπνο στη Σχολή μετά του οποίου επακολούθησε μέχρι μεσονυκτίου χαρούμενη ψυχαγωγία. Θερμές ευχαριστίες απευθύνουμε και στον κ. Ν. Στρατηγό επιχειρηματία, ο οποίος μας επισκέφθηκε στη Σχολή και μας έφερε αφθονία τροφίμων μας παρέθεσε δε κάτω από τα δροσερά αιωνόβια πλατάνια της πλατείας του Μυλοποτάμου λουκουλείον γεύμα μετά από την

προσφορά ενός δροσερού ευχάριστου μπάνιου στη πλατειά άμμο.

Τέλος ευχαριστούμε την Διευθύντρια της Σχολής για τις ευκολίες που μας παρείχε και το Συμβούλιο της Επιτροπής της Σχολής το οποίο μας διέθεσε τα μεταφορικά της επισκέψεώς μας στο Μοναστήρι στα Μυρτίδια, ο κ. Σαραντόπουλος διέθεσε για την μεταφορά μας στο Γηροκομείο.

Θέλουμε από καρδιάς να ευχαριστήσουμε τον ευλαβέστατο εφημέριο π. Εμμανουήλ κι όλους τους κατοίκους του Μυλοποτάμου για την αγάπη, την φιλοξενία, την ευγένεια και την καλωσύνη που μας έδειξαν.

Πρωτοπρ. Γεώργιος Δ. Γιούλης

Προϊστάμενος Ιερού Ναού Αγ. Βαρβάρας
Νέων Λιοσίων Αττικής

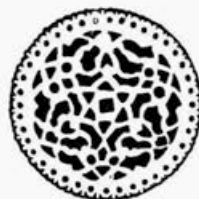

Ἡ Τουρκοσπηλιά

Εἶναι ἡ πόρτα ἀπ' ὅπου
βγήκε ἡ ελευθερία
τα σφεντάμια τὴν κρατοῦν
γυροδεμένη καὶ κλειστή...

Πάνω, ψηλά, στο κοκκινόχωμα
πὺν ο αἶρας ἀνέμιζε τῆς σκλαβιάς
τῆ ματωμένη παντιέρα,
πῆρε τὸ τραγοῦδι τῆς Τουρκοσπηλιάς
καὶ τόφερ' ὡς τὸ Ζάλογγο.

ΧΑΡΗΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

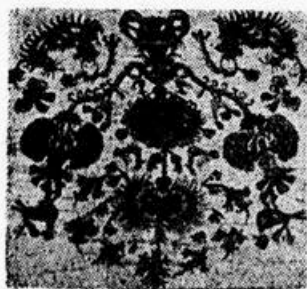

Πῶλ Ἐλυάρ

Ἡ Ἐρωτευμένη

Ὀνειρευτὴ στα βλέφαρά μου
κ' ἡ κόμη τῆς στα δάχτυλά μου
Πῆρε τὸ σχῆμα τῶν χεριῶν μου,
ἔχει τὸ χρῶμα τῶν ματιῶν μου
κι ἀπόσβησε μεσ' τὴ σκιά μου
σαν πεφταστέρι τοῦ οὐρανοῦ.
Τα μάτια τῆς πάντ' ἀνοιχτά
μ' ἀφήνουνε σε ξαγρυπνιά,
Τα ὄνειρά τῆς μέσ' τὸ φῶς
φεροκοποῦν δειλά τοὺς ἡλίους
Καὶ πια τρελλό με κάνει, νὰ κλαίω, νὰ γελῶ,
Νὰ τῆς μιλῶ, χωρὶς κάτι νάχω γιὰ νὰ πῶ!

Μετάφραση: ΜΙΧ. Κ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

Σύντομες ειδήσεις από την

Πνευματική ζωή των Κυθίων

— Αξιόλογη ήταν η εκδήλωση που έγινε στην Αίθουσα του Παρνασσού με την ευκαιρία της επετείου για την Ένωση της Επτανήσου, που την όλη οργάνωση του εφεντινού εορτασμού είχε αναλάβει ο ΚΥΘΗΡΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ.

Ο συμπατριώτης μας Διδάκτωρ της Ιστορίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΟΝΤΣΙΝΗΣ έκανε μια ενδιαφέρουσα ομιλία με θέμα «Κοινωνική Επανάσταση και αντίδραση στα Επτάνησα 1628 — 1663», την οποία ακολούθησε συζήτηση ανάμεσα στον ομιλητή και το ακροατήριο που διηύθυνε ο Καθηγητής κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ.

— Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΘΗΡΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ αποφάσισε να παρατείνει την προθεσμία συμμετοχής στον ποιητικό διαγωνισμό που προκήρυξε, μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 1984, ώστε να δοθεί χρόνος συμμετοχής σ' αυτόν μεγαλύτερου αριθμού παιδιών και νέων.

— Εκπαιδευτική εκδρομή πραγματοποιήθηκε από ομάδα φοιτητριών του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο Νησί μας, με επικεφαλής την Καθηγήτρια της Μεσαιωνικής Ιστορίας του ίδιου Πανεπιστημίου κυρίαν ΧΡΥΣΑΝ ΜΑΛΤΕΖΟΥ.

Ο σκοπός της εκδρομής ήταν η διδασκαλία και μελέτη των μεσαιωνικών μνημείων των Κυθίων βάσει των εγγράφων που βρίσκονται στο Αρχείο Κυθίων, τα οποία εδιδάχθησαν οι σπουδασταί από της έδρας από την κυρίαν Μαλτέζου.

— Στις 9 Απριλίου είδαμε από την ΕΡΤ μια επανάληψη του θαυμάσιου φίλμ που εγύρισε στο Νησί μας ο Θεόδωροπούλος. Αλλά θα ήταν προτιμώτερο να μην μας το έδειχναν, όπως το έκαναν.

Πετσοκαμμένο, με σοβαρές παραλείψεις ουσιαστικών και χαρακτηριστικών στοιχείων του τόπου μας, έδωσαν μια ατελή εικόνα της Κυθηραϊκής ζωής.

Εάν πρόκειται και στο μέλλον, να συμβή κάτι τέτοιο,

θα είναι καλύτερα να μην επαναληφθή το κακό αυτό, και να μείνουν οι τηλεθεαταί με την αγαθή εντύπωση που θα έχουν σχηματισμένη, από περιγραφές, για τον τόπο μας.

— Ο Εξωραϊστικός Επιμορφωτικός Σύλλογος Πεντέλης, οργάνωσε κι εφέτος στο παλαιό ανάκτορο της Δουκίσσης της Πλακεντίας τα «ΚΡΥΣΤΑΛΛΕΙΑ '84» με ποικίλες πνευματικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Ανάμεσα στους ζωγράφους που εκθέτουν έργα τους στον χώρο αυτόν και στο ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ 1984, περιλαμβάνεται και ο συμπατριώτης μας ΠΑΝΟΣ ΝΙΚΗΤΕΑΣ, γνωστός για τις πνευματικές του ανησυχίες τόσο στην ζωγραφική όσο και στην ποίηση.

— Στις 5 και 6 Μαΐου, το ΚΡΗΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ έδωσε στα Κύθηρα (Ποταμό και Χώρα) δύο παραστάσεις έργων τα οποία δεν ικανοποίησαν το πολυπληθές ακροατήριο, που έσπευσε να τιμήσει τους γείτονές μας της Μεγαλονήσου.

Ο εκδοτικός οίκος «ΡΟΕΣ», στη σειρά των καλλιτεχνικών του εκδόσεων, εξέδωσε το πρώτο διβλίο του αφιερωμένο στα Κύθηρα και τον ζωγράφο Γιώργο Δρίζο, με τίτλο: «Μια Ζωγραφική Ματιά στην Αρχιτεκτονική των Κυθίων».

Το διβλίο περιλαμβάνει 32 πίνακες του Γ. Δρίζου (τυπωμένους με 4) χρωμία ΟΦΣΕΤ) και 4 χαρακτηριστικά οικίσματα του νησιού, που σχεδίασε ο ζωγράφος ειδικά για την έκδοση αυτή.

Το εισαγωγικό σημείωμα έγραψε ο καθηγητής Γ. Κασσιμάτης και τη συνοπτική ιστορία του νησιού η φιλόλογος Α. Πανάρετου. Γενικά στο έργο του καλλιτέχνη αναφέρεται η τεχνολογική Κ. Λεονταρίτου. Η έκδοση είναι δίγλωσση, σε αγγλική μετάφραση του καθηγητή Α. Σαββίδη και τα επιγραμματικά σχόλια των Π. και Κ. Βαρελίδη.

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Κάθε εργασία που δημοσιεύεται στα «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΥΘΗΡΑ» αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του γράφοντος και άπηχει τις προσωπικές του απόψεις. Για κάθε τυχόν αναδημοσίευση, πρέπει απαραίτητως να αναφέρεται η πηγή του κειμένου και τό τεύχος που δημοσιεύθηκε.

